

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความสามารถในการอ่านคำที่ประสมด้วยสระเดี่ยวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกการอ่านคำ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - 1.2 สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - 1.3 ประเภทของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - 1.4 ลักษณะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน
 - 1.5 การคัดแยกและวินิจฉัยนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - 1.6 หลักการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
 - 2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 2.2 ความหมายของการอ่าน
 - 2.3 ความสำคัญของการอ่าน
 - 2.4 ความสามารถในการอ่าน
 - 2.5 ทฤษฎีการสอนอ่าน
 - 2.6 การสอนอ่านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
 - 2.7 การอ่านคำที่ประสมด้วยสระเดี่ยว
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก
 - 3.1 ความหมายของแบบฝึก
 - 3.2 ความสำคัญของแบบฝึก
 - 3.3 ลักษณะของแบบฝึก
 - 3.4 การสร้างแบบฝึก
 - 3.5 ประโยชน์ของแบบฝึก
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การศึกษาความสามารถในการอ่านคำที่ประสมด้วยสระเดี่ยวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกการอ่านคำ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

นักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องหลายท่านได้ให้คำจำกัดความ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ไว้ ดังต่อไปนี้

1.1 ผดุง อารยะวิญญู (2554: 13) ได้ให้นิยามนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไว้ว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พิจารณาจากความบกพร่องในการรับและแปลผลข้อมูล ซึ่งอาจเป็นการแปลผลข้อมูลทางสายตา หรือทางการฟัง นักเรียนที่แปลผล ข้อมูลที่โต้พบเห็นหรือได้ยิน ได้ไม่ดีเท่ากับนักเรียนในวัยเดียวกัน จัดเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

1.2 สำนักบริหารการศึกษาพิเศษ (2552) กล่าวว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่อง ในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิด คำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

1.3 ศรียา นิยมธรรม (2550: 115) ให้ความหมาย นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา ทำให้มีปัญหาทางภาษา ด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ หรือคณิตศาสตร์ ซึ่งปัญหาดังกล่าว มิได้มีสาเหตุ มาจากความบกพร่องทางร่างกาย ทางการเห็น ทางการได้ยิน ทางสติปัญญา อารมณ์ หรือความด้อยโอกาสจากสภาพแวดล้อม

1.4 ชาญวิทย์ พรนภดล (2547: 2) ระบุว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนที่มีสติปัญญาปกติ (หรือสูงกว่าปกติ) แต่มีปัญหาการเรียนรู้เฉพาะด้าน ซึ่งอาจจะเป็นเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ หรือหลายด้านผสมกัน ทำให้ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ประมาณร้อยละ 6-10 ของนักเรียนทั้งหมด จะเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะแสดงความบกพร่องให้เห็นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้บางคน อาการอาจจะหายไปได้เมื่อโตขึ้น แต่ส่วนใหญ่อาการหรือความผิดปกติมักจะคงอยู่ หากไม่ทำการช่วยเหลือแล้ว การเรียนรู้ที่สับสนและลำบาก มักนำไปสู่ความล้มเหลวในการเรียนและมีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์

1.5 สมทรัพย์ สุขอนันต์ (2546: 4) กล่าวว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนที่มีความผิดปกติของกระบวนการทางจิตวิทยา ตั้งแต่หนึ่งอย่างขึ้นไป ที่แสดงออกมา โดยบุคคลที่มีปัญหาในการเข้าใจถ้อยคำ การพูด การอ่าน การเขียน การให้เหตุผล ตลอดจนการคำนวณ ซึ่งความผิดปกตินี้เกี่ยวข้องกับความบกพร่องของระบบประสาทในบุคคลนั้น และจะติดตัวไปตลอดชีวิต

ด้วยเหตุนี้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถจริงที่เขามีอยู่

1.6 ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2543: ค) ได้ให้ความหมาย นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ว่า หมายถึง นักเรียนที่ไม่สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง ๆ ที่มีศักยภาพ แต่ความบกพร่องนั้นไม่ได้มีสาเหตุทางร่างกาย เช่น ปัญหาทางการมองเห็น หรือปัญหาทางการได้ยิน นักเรียนกลุ่มนี้จะมีกระบวนการเรียนรู้ที่บกพร่อง จะมีความยากลำบากในการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การพูด การสื่อสาร การใช้ภาษาและการใช้กล้ามเนื้อเคลื่อนไหว

จากความหมายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ดังนี้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาปกติหรืออาจสูงกว่าปกติ แต่มีความบกพร่องของกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยา ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีภาวะบกพร่องในการเรียนรู้ คือ มีปัญหาในด้านการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ กระบวนการจัดข้อมูล อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทุกอย่าง ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความยุ่งยากในการเรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง นักเรียนไม่สามารถเรียนได้โดยใช้วิธีเดียวกับนักเรียนปกติทั่วไป จำเป็นต้องได้รับการบริการทางการศึกษาพิเศษ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้มีสาเหตุจากความบกพร่องทางสติปัญญา ทางการมองเห็น ทางการได้ยิน ร่างกาย อารมณ์ การเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

2. สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้

สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ การได้รับบาดเจ็บทางสมอง ปัจจัยทางพันธุกรรม และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (เบญจพร ปัญญาญ, 2545: 4-7; ผดุง อารยะวิญญู, 2544: 7-8; ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2544: 10-11) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การได้รับบาดเจ็บทางสมอง บุคลากรทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในหลายประเทศมีความเชื่อว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีนั้น เนื่องมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง อาจจะเป็นการได้รับบาดเจ็บก่อนคลอด ระหว่างคลอด หรือหลังคลอดก็ได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยก่อนคลอด ในระหว่างการตั้งครรภ์ พัฒนาการด้านสมองเป็นสิ่งที่สำคัญ ถ้าสมองหยุดการพัฒนาในช่วงแรก ๆ ของการตั้งครรภ์จะด้วยสาเหตุใดก็ตาม จะส่งผลให้ทารกเสียชีวิตในครรภ์มารดาได้ หรือหากสามารถอยู่ในครรภ์มารดาได้จนกระทั่งคลอด ก็อาจทำให้สมองพิการ ซึ่งเป็นผลมาจากโรคของมารดา เช่น โรคเบาหวาน โรคไทรอยด์ชนิดรุนแรง หัด การได้รับรังสีจากการเอ็กซเรย์ มารดามีอายุมาก ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ มารดามีบุตรมากหรือการได้รับยาที่ส่งผลต่อทารก ซึ่งนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าสาเหตุเหล่านี้ จะแสดงความผิดปกติของการเรียนรู้ได้ในภายหลัง ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอันตรายที่อาจเกิดกับทารกในครรภ์มารดาที่ตั้งครรภ์ บุคคลรอบข้างต้องตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การใช้ยาและสารเสพติดต่าง ๆ จากข้อมูลการวิจัยพบว่า มารดาที่สูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์ ในระหว่างตั้งครรภ์มีแนวโน้มที่จะเกิดภาวะเสี่ยงต่อปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาความบกพร่องทางการเรียนรู้ อีกด้วย นอกจากนี้ ทารกที่คลอดก่อนกำหนดมีความเสี่ยงและมีแนวโน้มที่จะมีภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้มากกว่าทารกที่คลอดครบกำหนด

2.1.2 ปัจจัยระหว่างคลอต ในระหว่างคลอตสมองอาจได้รับบาดเจ็บ จนทำให้เกิดภาวะสมองขาดออกซิเจนอันเนื่องมาจากระยะเวลาการคลอตที่ยาวนาน หรือการคลอตด้วยความยากลำบาก จากการศึกษา พบว่า ทารกที่รอดชีวิตอันเนื่องจากการตกเลือดของมารดาในระหว่างคลอต จะมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวนร้อยละ 40-50 และเมื่อเด็กเหล่านี้เข้าเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าปกติ บางคน ที่มีปัญหารุนแรง ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพ เมื่อเทียบกับเด็กวัยเดียวกัน

2.1.3 ปัจจัยหลังคลอต ภายหลังจากคลอตแล้ว อาจมีสาเหตุบางอย่างที่ส่งผลต่อการบาดเจ็บทางสมองของทารก ได้แก่ การได้รับการกระทบกระเทือนจากการทุบตี จากอุบัติเหตุ การที่ทารกมีไข้สูง การสูญเสียน้ำของทารก สมองบวมหรือเยื่อหุ้มสมองอักเสบ เป็นต้น

2.2 ปัจจัยทางพันธุกรรม งานวิจัยเป็นจำนวนมากระบุตรงกันว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้บางอย่างสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเป็นรายกรณีพบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้บางคน อาจมีพี่น้องที่เกิดจากท้องเดียวกัน มีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน หรืออาจมีพ่อแม่ พี่น้อง หรือญาติใกล้ชิดมีปัญหาทางการเรียนรู้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการอ่าน การเขียน และความเข้าใจ มีรายงานการวิจัยที่น่าเชื่อถือได้ว่า เด็กฝาแฝดที่เกิดจากไข่ใบเดียวกัน เมื่อพบว่าฝาแฝดคนหนึ่งมีปัญหาในการอ่าน ฝาแฝดอีกคนหนึ่ง มักมีปัญหาในการอ่านด้วย แต่ปัญหานี้ไม่พบบ่อยนักสำหรับฝาแฝดที่มาจากไข่คนละใบ จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาในการเรียนรู้ อาจสืบทอดทางกรรมพันธุ์ได้

2.3 ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม สาเหตุทางสภาพแวดล้อมในที่นี้ หมายถึง สาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การได้รับบาดเจ็บทางสมองและพันธุกรรม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเด็กภายหลังคลอต เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้า ด้วยสาเหตุบางประการ หรือร่างกายได้รับสารบางประการ อันเนื่องจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารก และในวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น แม้ว่าองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม เหล่านี้จะไม่ใช่สาเหตุที่ก่อให้เกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรง แต่องค์ประกอบเหล่านี้ อาจทำให้สภาพการเรียนรู้ของนักเรียน มีความบกพร่องมากยิ่งขึ้น

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สาเหตุความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำแนกได้ 3 ประการใหญ่ ๆ คือ การได้รับบาดเจ็บทางสมอง ปัจจัยทางพันธุกรรม และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม

3. ประเภทของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การแบ่งประเภทของความบกพร่องทางการเรียนรู้ แบ่งได้ตามลักษณะความบกพร่องหรือตามปัญหาที่เกิด ได้แก่ ประเภทที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับพัฒนาการ หรือทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต้องใช้ในด้านวิชาการ และประเภทที่มีปัญหาการเรียนรู้ในด้านการอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณ และประเภทที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาพูด ดังนี้ (สุไปรมา ลีลามณี, 2553; ผดุง อารยะวิญญู, 2544)

3.1 การอ่านหรือดิสเล็กเซีย (Dyslexia) มีลักษณะปัญหาได้แก่ ไม่เข้าใจการเรียงลำดับตัวอักษร จำตัวอักษรไม่ได้ หรือจำตัวอักษรได้บ้างแต่อ่านไม่ได้ พูดไม่เป็นประโยค เข้าใจเรื่องราวจากการฟัง แต่ไม่สามารถอ่านเรื่องด้วยตนเองให้เข้าใจได้ เป็นต้น

3.2 การเขียน การสะกดคำ และลายมือ มี 3 ลักษณะ คือ

3.2.1 ดิสกราเฟีย (Dysgraphia) คือ นักเรียนไม่สามารถเขียนหนังสือได้ ลอกคำศัพท์ ตัวอักษร ตัวเลข หรือรูปทรงเรขาคณิตบนกระดานลงในสมุดไม่ได้

3.2.2 การระลึกความจำจากการเห็น (Recall Deficits) คือ นักเรียนไม่สามารถจำสิ่งที่มองเห็นได้ ไม่สามารถบอกชื่อสิ่งที่เพิ่งเห็นได้

3.2.3 ปัญหาโครงสร้างทางภาษา (Syntax Deficits) คือ นักเรียนมีปัญหาเรื่องการเขียน รายงาน เขียนเรียงความ ซึ่งนักเรียนมีแนวคิดในการเขียน แต่ไม่สามารถเขียนเป็นตัวอักษรได้ หรือไม่สามารถเขียนได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

3.3 ด้านคณิตศาสตร์ และการคำนวณ (Dyscalculia) คือ นักเรียนไม่เข้าใจ เรื่องจำนวน นับ ไม่สามารถจำแนก หรือเรียงลำดับวัตถุที่มีขนาดต่างกันที่อยู่รวมกันได้ และไม่เข้าใจเรื่องปริมาณ เมื่อเปลี่ยนขนาด ไม่เข้าใจเรื่องการชั่ง ตวง วัด ทำเลขไม่ได้ทั้งการบวก ลบ คูณ หาร ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนทางคณิตศาสตร์ได้ เป็นต้น

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ แบ่งตามประเภทลักษณะปัญหาที่ปรากฏ คือ ประเภทที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับพัฒนาการหรือทักษะที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน จำเป็นต้องใช้ในด้านวิชาการ ประเภทที่มีปัญหาที่เกี่ยวกับทักษะทางวิชาการ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณคณิตศาสตร์ และประเภทที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาษาพูด

4. ลักษณะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน

มีผู้อธิบายลักษณะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน ไว้ ดังนี้

4.1 ศรียา นิยมธรรม (2550: 116) กล่าวถึงลักษณะ ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีลักษณะดังนี้คือ จำตัวอักษรไม่ได้ สะกดคำง่าย ๆ ไม่ได้ อ่านไม่ออก อ่านไม่ชัด ไม่เข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน

4.2 ผดุง อารยะวิญญู (2544: 22-23) ได้อธิบาย ลักษณะอาการและพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน ดังนี้

4.2.1 จำตัวอักษรไม่ได้ ทำให้อ่านเป็นคำไม่ได้

4.2.2 จำตัวอักษรได้บ้าง แต่อ่านเป็นคำไม่ได้

4.2.3 ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนอื่นในชั้นเดียวกัน

4.2.4 ระดับสติปัญญาของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย เมื่อวัดโดยใช้แบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่เชื่อถือได้

4.2.5 นักเรียนบางคนอาจมีความไวในการใช้สายตา

4.2.6 นักเรียนบางคนอาจมีความไวในการฟัง

4.2.7 พุดไม่เป็นประโยค

4.2.8 นักเรียนสามารถเข้าใจภาษาได้ดี หากให้นักเรียนฟัง หรือมีคนอ่านหนังสือให้ฟัง หรือฟัง จากเทป แต่หากให้อ่านเองนักเรียนอ่านไม่ได้ อ่านไม่เข้าใจหรือจับใจความไม่ได้

- 4.2.9 อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น กบ เป็น บก
 มอง เป็น ขง
 ยอด เป็น ดอย
 กาบ เป็น บาก เป็นต้น

4.2.10 ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อน-หลัง ตัวอักษรใดอยู่ทางซ้ายหรือขวา

4.2.11 ไม่สามารถแยกเสียงสระในคำได้ เช่น แมลง เด็กมัก อ่านคำ แมลง ว่า แม-ลง หรือ มะ-แลง-ลง เป็นต้น

4.3 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 11) กล่าวถึงลักษณะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านไว้ดังนี้

- 4.3.1 หลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ
 4.3.2 อ่านซ้ำและตะกุกตะกัก
 4.3.3 จำข้อเท็จจริงพื้นฐานไม่ได้
 4.3.4 อ่านคำในตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง
 4.3.5 ไม่สามารถบอกลำดับของเรื่องราวได้
 4.3.6 สับสนระหว่างอักษรหรือคำที่คล้ายคลึงกัน
 4.3.7 ไม่สามารถจำประเด็นสำคัญของเรื่องราวได้
 4.3.8 อ่านตกล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่ อ่านกลับคำ

4.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2538) ได้กล่าวถึงลักษณะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการอ่านจะไม่สามารถอ่านหนังสือได้เท่ากับนักเรียนในชั้นเรียนเดียวกัน แม้จะพยายามช่วยเหลือในเรื่องความจำเป็นพิเศษแล้วก็ตาม ซึ่งพฤติกรรมการอ่านที่ปรากฏให้เห็น มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ดังนี้

- 4.4.1 การเคลื่อนไหวร่างกายที่แสดงอาการเครียด เช่น อารมณ์เสีย หนีงอ
 4.4.2 อ่านหลงบรรทัด อ่านซ้ำคำ
 4.4.3 อ่านตกล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่หรืออ่านกลับคำ
 4.4.4 อ่านเรียงลำดับคำผิด สับสนตำแหน่ง ประธาน กริยา กรรม
 4.4.5 อ่านสับสนระหว่างอักษรหรือคำที่คล้ายคลึงกัน
 4.4.6 อ่านซ้ำและตะกุกตะกัก
 4.4.7 อ่านด้วยความลังเลไม่แน่ใจ
 4.4.8 อ่านเอาเรื่องไม่ได้
 4.4.9 บอกลำดับเรื่องราวไม่ได้
 4.4.10 ประเด็นสำคัญของเรื่องราวไม่ได้ (อ่านได้แต่อธิบายไม่ได้)
 4.4.11 แยกสระเสียงสั้น-ยาวไม่ได้

จากคำอธิบายลักษณะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านส่วนใหญ่จะมีลักษณะปัญหาคล้าย ๆ กัน คือ อ่านซ้ำ อ่านตะกุกตะกัก อ่านตกล่น อ่านเพิ่มคำ หาคำมาแทนที่ อ่านกลับคำ จำความสำคัญของเรื่องที่อ่านไม่ได้ และความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนในชั้นเดียวกัน

5. การคัดแยกและวินิจฉัยนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การคัดแยก (Identification) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล เพื่อประเมิน คัดแยกความบกพร่องของนักเรียน เป็นขั้นตอนหนึ่ง ของการจัดประเภทนักเรียน เพื่อเข้ารับบริการทางการศึกษาพิเศษ และเป็นการช่วยวางแผน ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีวิธีการ ดังนี้

5.1 ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ (2550) ระบุถึงเครื่องมือที่ใช้ในการคัดแยก ควรเป็น เครื่องมือที่นำไปใช้ได้ง่าย ไม่เสียเวลาในการประเมิน และให้ข้อมูลที่เที่ยงตรงในการบ่งชี้ นักเรียนที่มี ภาวะบกพร่อง ซึ่งแบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิซึม KUS-SI Rating Scales: ADHD/LD/Autism (PPDs) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนอง ความต้องการดังกล่าว

5.2 แบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และ ออทิสซึม KUS-SI Rating Scales: ADHD/LD/Autism (PPDs) เป็นแบบคัดกรองที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 อายุระหว่าง 6-13 ปี 11 เดือน ที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการ เรียนรู้และออทิซึม มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 ส่วนประกอบของแบบคัดกรอง แบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และ ออทิสซึม มีข้อความที่บ่งบอกพฤติกรรมรวม 130 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านที่ 1 พฤติกรรมภาวะสมาธิสั้น มีข้อความ 30 ข้อ ใช้สำหรับคัดกรอง นักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น
- 2) ด้านที่ 2 พฤติกรรมภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน มีข้อความ 20 ข้อ ใช้สำหรับคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน
- 3) ด้านที่ 3 พฤติกรรมภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการเขียน มีข้อความ 20 ข้อ ใช้สำหรับคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการเขียน
- 4) ด้านที่ 4 พฤติกรรมภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการคิดคำนวณมี ข้อความ 20 ข้อใช้สำหรับคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการคิดคำนวณ
- 5) ด้านที่ 5 พฤติกรรมภาวะออทิซึม มีข้อความ 40 ข้อ ใช้สำหรับคัดกรอง นักเรียนที่มีภาวะออทิซึม

5.2.2 การนำแบบคัดกรองไปใช้ประโยชน์

- 1) บ่งชี้บุคคลที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิซึม
- 2) ประเมินปัญหาพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ
- 3) บันทึกการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาอันเป็นผลเนื่องมาจาก การจัดโปรแกรมให้ความช่วยเหลือ
- 4) ตั้งเป้าหมายในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
- 5) รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยประเมินสภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการ เรียนรู้ และออทิซึม แบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการ เรียนรู้ และออทิซึม เป็น แบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิซึมเป็น เครื่องมือมาตรฐานแบบอิงกลุ่มที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประเมินบุคคลที่มีปัญหาพฤติกรรมเฉพาะ ซึ่งอาจจะ

มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ และออทิซึม บนพื้นฐานของคำจำกัดความและเกณฑ์การวินิจฉัยของทั้ง 3 กลุ่มอาการ

5.3 ผดุง อารยะวิญญู (2544: 31-42) กล่าวว่า การคัดแยกนักเรียนที่มีภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นกระบวนการในการค้นหานักเรียนและตัดสินว่านักเรียนคนนั้นเป็นนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้จริงหรือไม่ และมีปัญหาในการเรียนอย่างไรบ้าง ในบางครั้งเราอาจได้ยินคำอื่น เช่น การคัดกรอง การคัดเลือกนักเรียน เป็นต้น ซึ่งทุกคำมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ พิจารณานักเรียนว่าเดิมมีปัญหาในการเรียนอย่างไร ในด้านใดบ้างและในระดับใดเพื่อจะได้ปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร สื่อการสอน ตลอดจนวิธีสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาต่างๆของนักเรียนลดน้อยลง สามารถเรียนได้ การคัดแยกอาจทำได้หลายวิธี ในที่นี้กล่าวถึงวิธีการคัดแยก 2 ลักษณะ ดังนี้

5.3.1 การคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Identification) เป็นการคัดแยกนักเรียนโดยไม่ใช้แบบทดสอบมาตรฐานครูอาจใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเป็นระบบโดยมีผู้สังเกตประมาณ 2-3 คน ครูลงมติด่วนกันว่านักเรียนที่สังเกตมีปัญหาอะไรบ้าง ข้อมูลที่ได้ สามารถใช้ประกอบการตัดสินใจ คัดแยกนักเรียนได้ และอีกวิธีหนึ่งที่โรงเรียนหลายแห่งใช้ได้ผล คือ การบันทึกพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน ว่านักเรียนมีปัญหาในการเรียนหรือไม่ อย่างไร จึงขอกกล่าวถึงการคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ 2 วิธี ดังนี้

1) การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ครูอาจประเมินผลนักเรียนเพื่อการคัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรม ด้านการเรียนและพฤติกรรมทั่วไปตามหัวข้อต่อไปนี้

1.1) พฤติกรรมด้านการเรียนแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

(1) ด้านภาษาไทย สังเกต ดังนี้

(1.1) นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งครูได้หรือไม่ เพียงใด

(1.2) เวลานั้นนักเรียนใช้คำพูดในการติดต่อสื่อสาร ครูฟังคำพูด

ของนักเรียนแล้วครูเข้าใจหรือไม่ เพียงใด

(1.3) ลักษณะการพูดของนักเรียน นักเรียนพูดเป็นคำเป็นประโยค

ที่ชัดเจน ชัดคำหรือไม่เพียงใด

(1.4) นักเรียนอ่านค่าง่าย ๆ ได้หรือไม่ ความสามารถในการอ่าน

ของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในชั้นเรียนต่ำกว่าหรือช้ากว่าเพื่อนในชั้นเรียนหรือไม่ เพียงใด

(1.5) นักเรียนอ่านข้ามบรรทัดหรือไม่

(1.6) นักเรียนอ่านข้ามข้อความหรือไม่

(1.7) นักเรียนอ่านสลับตัวอักษรหรือไม่

(1.8) นักเรียนลอกคำศัพท์จากกระดานได้หรือไม่

(1.9) นักเรียนเขียนตามคำบอกได้หรือไม่

(1.10) ลายมือของนักเรียนอ่านยากหรือไม่เพียงใด การอ่าน

สะกดคำ อ่านเป็นคำ ที่ถูกต้องได้หรือไม่

(1.11) นักเรียนเขียนตัวอักษรกลับหลังหรือไม่

- (1.12) นักเรียนเขียนประโยคถูกต้องตามหลักภาษาไทยหรือไม่
- เพียงใด
- (2) ด้านคณิตศาสตร์ สังเกตได้ ดังนี้
- (2.1) นักเรียนนับเลขได้หรือไม่
- (2.2) นักเรียนเข้าใจความหมายของจำนวนหรือไม่
- (2.3) นักเรียนนับจำนวนตามครูได้หรือไม่ เพียงใด เช่น ครูให้นักเรียน พูดยตาม 152 (หนึ่ง ห้า สอง) 3694 (สาม หก เก้า สี่) 81763 (แปด หนึ่ง เจ็ด หก สาม)
- (2.4) นักเรียนบอกขนาดของสิ่งของได้หรือไม่
- (2.5) นักเรียนบอกความแตกต่างของรูปทรงทางเรขาคณิตได้หรือไม่
- (2.6) นักเรียนเข้าใจความหมายของเงินตราหรือไม่
- (2.7) นักเรียนเข้าใจมาตรการชั่ง ตวง วัดหรือไม่
- (2.8) นักเรียนเข้าใจความหมายของกราฟ แผนที่ หรือไม่
- (2.9) นักเรียนทำเลขได้หรือไม่ เพียงใด ในการบวก ลบ คูณ หาร
- (2.10) นักเรียนทำเลขโจทย์ปัญหาได้หรือไม่ เพียงใด
- 1.2) พฤติกรรมทั่วไป ครูผู้สอนจะเข้าใจปัญหาในการเรียน ของนักเรียน ได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากครูผู้สอนเป็นคนช่างสังเกต รู้ว่านักเรียนในชั้นเรียนของตน มี ปัญหาในการเรียนอย่างไร นักเรียนทำตามคำสั่งของครูได้หรือไม่ ทำได้มากน้อยเพียงใด หากทำไม่ได้ นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ผู้ที่ทำหน้าที่สังเกต อาจเป็นครูประจำชั้น ครูประจำวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ เป็นต้น ข้อมูลที่เป็นปัญหาของนักเรียน ควรรวบรวมมาจากครู 2-3 คน เพื่อให้ เห็นปัญหาชัดเจน
- 2) การคัดแยกอย่างเป็นทางการ (Formal Identification) เป็นการคัด แยกนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบ ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นแบบทดสอบ หรือแบบคัดแยกที่เชื่อถือได้ มีคุณภาพดี ในต่างประเทศแบบทดสอบที่เป็นที่นิยมใช้ ในการคัดแยกนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ มีดังนี้
- 2.1) Illinois Test of Psycholinguistic Abilities (ITPA)
- 2.2) Detroit Tests of Learning Aptitude
- 2.3) Woodcock-Johnson Psycho-Educational Battery
- 2.4) Southern California Sensory Integration Tests
- 2.5) Bender-Gestalt – Visual Perception – Visual Motor
- 2.6) Frosting Developmental Test
- 2.7) Peabody Individual Achievement Test-Revised
- 2.8) Kaufman Assessment Battery for children
- 2.9) WISC-III
- 2.10) Standford-Binet
- 3) ประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้คัดแยกนักเรียนที่จะกล่าวถึง มี 2 ชุด คือ แบบคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม และ

แบบสำรวจปัญหาในการเรียน ซึ่งพัฒนาโดย ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู แห่งภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1) แบบคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ศรียา นิยมธรรม (2537) ได้พัฒนาแบบคัดแยกนี้ โดยปรับปรุงมาจากเครื่องมือของแมคคาร์ธี แบบคัดแยกนี้ใช้สำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 4-6½ ปี เป็นการทดสอบรายบุคคลแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .63-.85 และมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เชิงโครงสร้าง และมีความเที่ยงตรงจำแนก ตลอดความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ เปรียบเทียบในระดับเปอร์เซ็นต์ที่10,20,และ30 ของแต่ละช่วงอายุ โดยคำนึงถึงคะแนนที่เด็กสอบได้ ในแต่ละหมวดของแบบทดสอบและจำนวนหมวดที่เด็กสอบไม่ผ่าน ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า เด็กอยู่ในภาวะ“เสี่ยง”ที่จะเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือไม่ เครื่องมือนี้ใช้ทดสอบความสามารถของเด็กใน 6 ด้าน การทดสอบดังกล่าวมีเกณฑ์การให้คะแนน แล้วนำคะแนนมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดแล้วจึงตัดสินว่าเด็กน่าจะเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือไม่

3.2) แบบสำรวจปัญหาในการเรียน (ผดุง อารยะวิญญู, 2544) มี 2 ชุด คือ

3.2.1) ชุดที่ 1 ชื่อแบบทดสอบความสามารถในการรับรู้และแปลผลข้อมูล (แบบ ครป.) โดยด็อกเตอร์พี มีข้อคำถาม 57 ข้อ รวม 8 ด้าน โดยใส่เครื่องหมาย X ลงในช่อง 0 1 2 3 ซึ่งตรงกับความสามารถของนักเรียนมากที่สุด ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินนักเรียนแต่ละคน ครูจะต้องรู้จักนักเรียนและคุ้นเคยกับนักเรียนเป็นอย่างดี ใช้ตัดสินว่านักเรียนมีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือไม่

3.2.2) ชุดที่ 2 ชื่อแบบสำรวจปัญหาในการเรียนรู้เฉพาะด้าน (แบบ ปรด.) เป็นแบบสำรวจปัญหา ในการเรียนของนักเรียนใน 3 ด้าน คือ ด้านการอ่าน ด้านการเขียน และการสะกดคำ และด้านคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินนักเรียน ครูผู้สอนต้องรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี ครูผู้ประเมินใส่เครื่องหมาย X ลงในช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ของความรุนแรงของปัญหา ให้ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียน จากนั้นจึงรวมคะแนนและหาค่าเฉลี่ยของปัญหาของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละด้าน แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ถ้าคะแนนเท่ากับเกณฑ์หรือสูงกว่าเกณฑ์ ถือว่าเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

4) แบบทดสอบแต่ละชุดมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย เพราะแบบทดสอบแต่ละชุด สร้างขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน ดังนั้นการคัดแยกควรใช้เครื่องมือหลายชุดเท่าที่สามารถทำได้ เมื่อคัดแยกนักเรียนได้แล้ว จึงวางแผนจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความสามารถของนักเรียนต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีคัดแยก ดังนี้

4.1) ใช้แบบคัดกรองนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น บกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิซึม KUS-SI Rationg Scales: ADHD/LD/Autism (PPDs)

4.2) ประเมินความสามารถทางเชาว์ปัญญา ประเมินความสามารถทางเชาว์ปัญญาของนักเรียนที่ได้รับการคัดแยกแล้ว เป็นวิธีการหนึ่ง ของการทดสอบทางจิตวิทยา ซึ่งทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญาสำหรับเด็กอายุ 2-15 ปี สร้างขึ้นโดยฝ่ายจิตวิทยา ศูนย์สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งในการประเมินความสามารถทางเชาว์ปัญญา (I.Q.) นักเรียนจะต้องมีเชาว์ปัญญาไม่ต่ำกว่า 90

4.3) ทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยให้นักเรียนอ่านคำในแบบเรียนที่เรียนในชั้นเรียน เพื่อประเมินว่านักเรียนอ่านคำในชั้นเรียนที่เรียนได้หรือไม่ และคำชนิดใดบ้างที่นักเรียนอ่านไม่ได้ นำผลการคัดแยกมาพิจารณาประกอบกัน แล้วพิจารณาว่าข้อมูลสอดคล้องกันหรือไม่ หากข้อมูลของแบบคัดแยกสอดคล้องกัน ถือว่าเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

6. หลักการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

หลักการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีหลายประการ ดังที่หน่วยงานทางราชการ และนักการศึกษา ได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

6.1 ผดุง อารยะวิญญู (2546: 19) เสนอหลักการ วิธีสอน ที่เหมาะกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้

6.1.1 ให้นักเรียนมากขึ้น เพื่อให้เด็กนักเรียนมีเวลารับรู้ข้อมูลโดยใช้สายตา เช่น ให้ความเพิ่มในการดูภาพยนตร์ วิดิทัศน์ หรือแม้แต่การเขียนบนกระดาน

6.1.2 เอกสารที่แจกให้นักเรียน หรือข้อสอบ จะต้องเป็นตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าปกติ

6.1.3 ให้นักเรียนยืมเอกสาร หรือแผ่นใสที่ครูใช้สอนเพื่อให้นักเรียนจะได้ศึกษาเพิ่มเติม

6.1.4 ให้นักเรียนมากขึ้นในการทำแบบฝึกหัดและการทำการบ้าน

6.1.5 มีการสรุปเรื่องที่จะเรียนให้นักเรียนฟังก่อนที่นักเรียนจะเรียนเรื่องนั้น เมื่อครูสอนจริง นักเรียนจะได้เข้าใจมากขึ้น

6.1.6 มีการระบายสี หรือขีดเส้นใต้ในหนังสือหรือเรื่องราวที่ครูจะมอบให้นักเรียนอ่านทั้งนี้เพื่อเน้นข้อความสำคัญ

6.1.7 ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติมากกว่าฟังจากครูสอน

6.1.8 มอบงานให้ทำครั้งละไม่มาก แต่อาจมอบบ่อยขึ้น

6.1.9 อัดเนื้อหารายวิชาที่จะเรียนลงในเทปเสียงแล้วเปิดให้นักเรียนฟัง

6.1.10 ให้นักเรียนสอบในห้องที่เงียบสงบเพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนเสียสมาธิ

6.2 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2547: 17-21) ได้เสนอหลักการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้

6.2.1 สอนจากสิ่งที่ง่ายที่สุด การเริ่มต้นที่ดีควรเริ่มในระดับที่ต่ำกว่าความสามารถของนักเรียนเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จในการเรียนทำให้นักเรียนมีกำลังใจที่จะเรียนในระดับที่ยากขึ้นต่อไป

6.2.2 สอนจากสิ่งที่คุ้นเคยไปหาสิ่งที่ไม่คุ้นเคย นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่าย หากครูเริ่มต้นสอนจากสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคย จากนั้นสอนเพิ่มเติมในสิ่งที่นักเรียนไม่คุ้นเคย

6.2.3 ให้โอกาสนักเรียนเลือกเรียน นักเรียนควรมีโอกาสเลือกเรียนหรือเลือกทำกิจกรรมที่ตัวเองสนใจ

6.2.4 ให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน เพราะนักเรียนที่มีความสุขในการเรียนจะมองเห็นในแง่ดี และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและครูได้

6.2.5 ใช้ประสบการณ์ตรง ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ จากประสบการณ์จริงในเรื่องนั้น ๆ วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น รวมถึงการให้นักเรียนมีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

6.2.6 ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ตามขีดความสามารถของตน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรจัดให้สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีความก้าวหน้าในการเรียนไม่เหมือนกันและใช้เวลาเรียนในเรื่องเดียวกันแตกต่างกัน ดังนั้นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ต้องสอนเป็นรายบุคคล สอนกลุ่มเล็ก ทิวก่อนเข้าเรียนหรือสอนเสริมหลังเลิกเรียน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของนักเรียนและครูผู้สอน จำเป็นต้องใช้วิธีสอนหลายรูปแบบผสมผสานกัน

6.2.7 ใช้แรงเสริมอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนต้องการกำลังใจจากครูอย่างสม่ำเสมอคำชมจากครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพียงแต่ครูพูดว่า “ดี ดีมาก ถูกต้อง” หรือแม้แต่ ให้ “แต้มดาว” จะช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจและพยายามมากขึ้น การให้แรงเสริม (รางวัลและคำชม) ครูจำเป็นต้องให้ในทันทีที่มีพฤติกรรมที่ต้องการเพื่อให้นักเรียนทำพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น หยุดแรงเสริมทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หรือเพียงแต่นิ่งเฉยโดยไม่แสดงปฏิกิริยาใด ๆ ก็ได้ ครูควรให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอและลดแรงเสริมลงทีละน้อย เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมคงที่แล้วครูจึงงดแรงเสริม หรือให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อให้นักเรียนคงพฤติกรรมพึงประสงค์ต่อไป

6.2.8 กระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิด เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น

6.2.9 ให้นักเรียนเรียนจากเพื่อน นักเรียนเก่ง ๆ อาจช่วยครูอธิบายบางวิชาให้เพื่อนฟัง หรือเพื่อนช่วยอธิบายเพิ่มเติมให้เพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ ฟัง

6.2.10 แจ้งผลการเรียน ให้นักเรียนทราบโดยเร็ว ช่วงแรกๆนักเรียนจะกระตือรือร้นอยากทราบคำตอบ เมื่อพบว่านักเรียนตอบผิด ครูควรบอกให้นักเรียนทราบ ช่วยเหลือนักเรียน ได้ปรับปรุงแก้ไขและอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่ที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

6.2.11 ทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ โดยให้นักเรียนสรุปสิ่งที่เรียนมาแล้ว นำบทเรียนมาทบทวนบ่อย ๆ ในรูปกิจกรรมอื่น

6.2.12 สอนโดยการเน้นย้ำ เชื่อมโยงกับวิชาอื่น เพื่อเน้นย้ำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนและจำได้แม่นยำขึ้น

6.2.13 จัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มักมีสมาธิสั้นร่วมด้วย ดังนั้นผนังห้องเรียนควรมีผนังกันทั้ง 4 ด้าน จัดห้องให้เป็นระเบียบ สวยงาม และมีเสียงรบกวนจากภายนอกน้อยที่สุด เพื่อไม่ให้รบกวนสมาธิของนักเรียน

6.2.14 ใช้คำสั่งที่สั้นและเข้าใจง่าย นำไปปฏิบัติได้

6.2.15 มองหาจุดเด่น-จุดด้อยของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถพิเศษ หรือ เป็นคนเก่งในจุดที่เขามีศักยภาพ

6.2.16 ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ เพื่อให้นักเรียนพัฒนาความเป็นผู้นำ

6.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2538: 83-86) กล่าวว่า ปัญหาทางการเรียนรู้ มีขอบข่ายกว้าง ทั้งพฤติกรรมการศึกษาและการแสดงออกในเชิงรบกวนชั้นเรียนจึงได้เสนอแนะหลักการในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้

6.3.1 สอนโดยเน้นความสามารถเด่นของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จ เช่น ถ้าพบว่านักเรียนใช้สายตาในการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ครูควรให้นักเรียนมองดูวัตถุต่าง ๆ แทนที่จะพูดให้ฟังอย่างเดียว

6.3.2 พยายามลดกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะหรือความสามารถที่เป็นจุดบกพร่องของนักเรียน เช่น ถ้าพบว่านักเรียนมีปัญหาในการเขียน ก็ไม่ควรให้งานที่ต้องเขียนมากแต่อาจให้นักเรียนตอบปากเปล่าหรือตอบใส่เทปบันทึกเสียงแทนการเขียน

6.3.3 พยายามพัฒนา จุดบกพร่องของนักเรียน หลังจากที่นักเรียนประสบความสำเร็จจากการใช้ความสามารถเด่นได้แล้ว

6.3.4 กำหนดความคิดรวบยอดที่จะให้นักเรียนเรียนให้ชัดเจน ถ้าจะสอนความคิดรวบยอดใหม่ ครูต้องนำความคิดรวบยอดใหม่ไปสัมพันธ์กับสิ่งที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาแล้ว และสรุปความคิดรวบยอดให้ชัดเจน เพราะนักเรียนจะไม่สามารถสรุปใจความสำคัญได้เอง

6.3.5 ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยชี้ให้นักเรียนเห็นว่า เมื่อวานนี้นักเรียนทำอะไรได้บ้าง วันนี้เรียนทำอะไรสำเร็จและจะทำอะไรได้ในวันพรุ่งนี้บ้าง

6.3.6 ตั้งเป้าหมายระยะสั้นอย่างชัดเจนที่นักเรียนสามารถทำได้ โดยจัดลำดับของงานให้มีความยากง่ายต่าง ๆ กันไป โดยให้นักเรียนทำงานในอันดับแรก ๆ ตามความสามารถของเขา จากนั้นค่อย ๆ จำกัดเวลาพร้อมทั้งบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียน เมื่อนักเรียนทำก้าวแรกได้เสร็จตามกำหนดเวลาจึงค่อยให้งานที่ยากขึ้น โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบเดียวกัน

6.3.7 ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีที่นักเรียนทำงานได้สำเร็จ หากนักเรียนทำผิดบอกให้นักเรียนทราบทันที อธิบายใหม่และให้แก้ไขใหม่ทันที แต่ต้องใช้วิธีทางบวก เช่น หากนักเรียนทำถูกหรือทำสำเร็จครูต้องให้คำชมและบอกเหตุผลที่ได้รับคำชม โดยเน้นความพยายามในการทำงาน เป็นหลัก ไม่ชมเชยเฉพาะงานที่ครูพอใจ

6.3.8 เมื่อทำกิจกรรมใดไม่สำเร็จให้หยุดกิจกรรมนั้นชั่วคราว รอเวลาระยะหนึ่งจึงฝึกใหม่

6.3.9 อย่าพยายามสอนในสิ่งที่นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้และไม่อาจเรียนรู้ได้

6.3.10 เนื้อหา บทเรียน และเทคนิควิธีการเรียนการสอนที่นำมาใช้สอน ควรเริ่มสอนเนื้อหา หรือบทเรียนที่ต่ำกว่าระดับชั้นของนักเรียน 1 ปี เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ของความสำเร็จ

6.3.11 จัดกิจกรรมในลักษณะเดียวกันให้หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนจะได้เลือกงานที่ทำได้และให้นักเรียนทำงานตามแนวทางของเขาเอง เช่น ใช้ปากกาสีแดง เลือกมุมที่นั่งทำงานเอง ใช้อุปกรณ์ ช่วยประเกศ เครื่องเล่นเทปหรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

6.3.12 ใช้อุปกรณ์การสอนที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด

6.3.13 ใช้เกมและกิจกรรมให้นักเรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหว ได้สัมผัส ได้มองเห็น และได้ยิน ได้ฟัง เพราะทำให้นักเรียนสนุกในการเรียนรู้และเรียนรู้ได้เร็ว

6.3.14 สอนซ้ำและทบทวนบ่อย ๆ เพราะตามปกตินักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ต้องการประสบการณ์และการทำซ้ำมากกว่านักเรียนปกติ

จากการศึกษา หลักการ จัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรจัดให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน มีกิจกรรมหลากหลายให้ นักเรียนเกิดความสนุก มีความสุขในการเรียน จัดลำดับความยากง่าย ให้นักเรียนเรียนจากรูปธรรม มีการสอนซ้ำ และทบทวน จนนักเรียนเกิดทักษะ มีการเสริมแรงทางบวกเมื่อนักเรียนทำงานสำเร็จ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ดังนี้

7.1 ปุณณภา เพ็งพันธ์ (2552: 67) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้วยการสอนอ่านคำ โดยการใช้สีเป็นตัวกำหนดหน่วยเสียงในมาตราตัวสะกดแม่กต พบว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้วยการสอนอ่านคำโดยการใช้สีเป็นตัวกำหนดหน่วยเสียงในมาตราตัวสะกดสูงขึ้นกว่าก่อนสอน

7.2 พิศเรณู รัตน์วิจารณ์ (2550: 54) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านแจกลูกคำตามมาตราตัวสะกดไทยของนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน พบว่า นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้หลังได้รับการสอนอ่านแจกลูกคำตามมาตราตัวสะกดไทยโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น

7.3 สุปราณี เมฆขจร (2549: 54) ได้ศึกษาผลการสอนโดยการเชื่อมโยงคำและภาพในเรื่องเล่า เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านคำศัพท์ของนักเรียนที่มีภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน พบว่า ความสามารถในการอ่านของนักเรียนสูงขึ้น หลังการสอนโดยการเชื่อมโยงคำและภาพในเรื่องเล่า

7.4 จุมพล บุญฉ่ำ (2548: 59) ได้ศึกษาผลการสอนโดยวิธีจำผ่านสายตาจากการใช้บัตรภาพ เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนโดยวิธีจำผ่านสายตาจากการใช้บัตรภาพมีความสามารถในการอ่านคำภาษาไทยสูงขึ้น

7.5 ดวงใจ วรณสังข์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็ก ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทย ผลการวิจัยปรากฏว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยสูงกว่าเกณฑ์ 95.33/82.00 ความสามารถจำพยัญชนะไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านหลังจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนนิทานประกอบภาพพยัญชนะไทยอยู่ในระดับดี

7.6 Floresc and Ganz (2007,2009 อ้างถึงในปนัดดา ปานะนิล, 2554: 16-17) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้วิธีการสอนแบบตรงจากการใช้ข้อเท็จจริงและกลยุทธ์การใช้ภาพในการพัฒนา การอ่านของเด็กที่มีภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ และเด็กที่อ่านช้า เพื่อทดลองว่าการใช้วิธีการสอนแบบตรงนั้นสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่มีภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้ และ Floresc and Ganz (2009) ได้ศึกษางานวิจัยอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่องประสิทธิภาพของการใช้วิธีการสอนแบบตรง ในการสอนนักเรียนออทิสติกและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อื่นๆ

เพื่อขยายผลของการใช้วิธีการสอนแบบตรงในการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กก้อทิสติก และเด็กที่มีภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้สูงขึ้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนทั้ง 4 คน จากนั้นจึงดำเนินการสอนตามแผนการสอนด้วยวิธีการสอนแบบทางตรง โดยสอนชั้นที่ 1 ด้วยการประมวลความคิดผ่านภาพและทำการทดสอบกลุ่มเป้าหมาย เมื่อกลุ่มเป้าหมายผ่านการทดสอบ 100% ติดต่อกันถึงสามครั้ง จึงทำการทดสอบในชั้นที่ 2 คือการสอนแบบอนุমান ทำการทดสอบกลุ่มเป้าหมาย เมื่อกลุ่มเป้าหมายผ่านการทดสอบ 100% ทั้งสามครั้ง จึงทำการทดสอบชั้นที่ 3 คือการสอนแบบนิรนัย หลังจากทำการทดสอบทั้งสามชั้นแล้วผู้วิจัยเว้นระยะเป็นเวลา 6 สัปดาห์ แล้วจึงทำการทดสอบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนทุกคนอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความคงทนของการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบตรงผลการ วิจัยพบว่า นักเรียนทุกคนสามารถผ่านการทดสอบความเข้าใจในการอ่าน นำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับผลครั้งก่อนผลการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ทุกคนสามารถผ่านการทดสอบตามเกณฑ์ 75% ขึ้นไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ พบว่าการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีแนวทางในการพัฒนาได้หลากหลายรูปแบบ ครูควรศึกษาว่า วิธีการสอนใดมีความเหมาะสมกับนักเรียน การที่ครูจะนำวิธีการสอนใดมาพัฒนานักเรียนนั้น ต้องคำนึงถึงความต้องการและความเหมาะสมของนักเรียนแต่ละบุคคล

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติ ให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดทั้งการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจนอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 3-7)

1.2 ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง การอ่าน เป็น 1 ใน 5 สาระของกลุ่มสาระภาษาไทยได้กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องการอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว

คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจ เพื่อสร้างความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่ง ที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 1 การอ่าน ได้กำหนดมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

จากการศึกษาหลักสูตรจะเห็นได้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดไว้ชัดเจนถึงความสำคัญของภาษาไทย ที่ นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในสาระการอ่าน

2. ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน และมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่าน ดังนี้

2.1 พรวิไล เลิศวิชา (2550: 33) ให้ความหมาย การอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง ความเข้าใจ ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวอักษรและเสียงอ่าน การอ่านเริ่มจากการให้นักเรียนฟังครูอ่าน พร้อมกับดู ตามหนังสือ/รูปภาพ จากหนังสือที่ครูอ่านเพื่อสมองจะได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาพ และคำที่เห็น ความหมายของคำจากภาพ ลักษณะเสียงที่เกิดจากการเรียงตัวอักษรในคำ

2.2 เตือนใจ กรวยกระโทก (2543: 15) กล่าวถึง ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึงกระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรเป็นความคิดโดยอาศัยประสบการณ์เดิม แล้วนำ ความคิด ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

2.3 ศศิธร วงศ์ชาติ (2542: 12) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์ โดยผ่านกระบวนการทางความคิดไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งต้องอาศัยทักษะ การวิเคราะห์คำถอดคำ ตีความ ขยายความ และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน

2.4 นภดล จันทรเพ็ญ (2539: 73) ให้ความหมาย การอ่าน คือ การอ่านเป็นกระบวนการ ในการแปลความหมายตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นถ้อยคำ หรือความคิดของตนเองแล้วผู้อ่าน ก็นำความคิด ความเข้าใจที่ได้จากการอ่านนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

2.5 บันลือ พงกษะวัน (2538: 2) ได้นำเสนอความหมายของการอ่าน ดังนี้

2.5.1 การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมผสานเสียง เพื่อใช้ออกเสียงให้ตรงกับคำพูด

2.5.2 การอ่าน เป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษรออกเสียง เป็นคำ หรือประโยค ทำให้เข้าใจความหมายในการสื่อสารโดยการอ่าน

2.5.3 การอ่าน เป็นการสื่อความหมายที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้ จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน

2.6 วรณี โสมประยูร (2537: 121) ระบุว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมอง ที่ต้องการ ใช้สายตาสัมผัสตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์ โดยแปล ออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิดและความรู้ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน และผู้อ่าน นำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้

จากการศึกษาความหมายของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมาย จากสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรโดยผ่านการสัมผัสทางสายตา ออกมาเป็นถ้อยคำหรือความคิดของผู้อ่าน เพื่อสื่อความหมายของสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรที่อ่านระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ให้เข้าใจตรงกัน โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านมาประกอบ แล้วนำความคิด ความเข้าใจที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3. ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านนั้นมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตคนเราอย่างยิ่ง ดังนี้

3.1 กาญจนา เชื่อมศรีจันทร์ (2552) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญ ดังนี้

3.1.1 การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ

3.1.2 การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนางานของตนได้

3.1.3 การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดทางวัฒนธรรมของคนรุ่นต่อไป

3.1.4 การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดอ่านและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้า ก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญาเป็นคนฉลาดรอบรู้ได้

3.1.5 การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้กับตนเองที่ง่ายที่สุด และได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

3.1.6 การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้เป็นคนที่มีบุคลิกภาพทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ เพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

3.1.7 การอ่านเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์ และสังคม

3.1.8 การอ่าน เป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบ การสื่อสารและการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

3.2 Goodman (1971 อ้างถึงใน พจนานุกรม, 2547: 22) กล่าวถึง ความสำคัญของการอ่านว่า การอ่าน คือ เกมการเดาทางภาษาศาสตร์ เชิงจิตวิทยา (Psychological Linguistic) เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดและภาษา การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้น ไม่ใช่เป็นผลมาจากความสามารถในการอ่านทุกตัวอักษร หรือเข้าใจองค์ประกอบทั้งหมดของภาษา แต่เป็นผลมาจาก ทักษะในการใช้ตัวชี้แนะทางภาษาในบริบทนั้น ทำให้เกิดประโยชน์ในการคาดเดาความหมายโดยรวมและอาศัยประสบการณ์เดิมทางภาษา ทำให้สามารถอ่านได้เข้าใจดี และรวดเร็วขึ้น

3.3 สนิท สัตโยภาส (2545: 93-94) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

3.3.1 การอ่าน ช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ มีความรอบรู้ ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่อง ยิ่งถ้าอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร หรือนิตยสารอยู่เป็นประจำแล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เมื่อเข้าวาทสนทนากับใคร ก็พร้อมสนทนาได้เข้าใจและร่วมสังคมได้โดยไม่ขัดเขิน

3.3.2 การอ่านจะช่วยพัฒนาความคิด และยกระดับสติปัญญาให้สูงขึ้น เพราะเมื่ออ่านมาก ย่อมรู้มาก เมื่อมีความรู้มากย่อมก่อให้เกิดปัญหาที่แหลมคม ฉลาดปราดเปรื่อง และอ่านถึงขั้นเชี่ยวชาญ ในเรื่องที่สนใจ และติดตามอ่านก็ได้

3.3.3 การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษา เพราะไม่ว่าผู้เรียนจะเรียนวิชาใด ล้วนต้องอาศัยการอ่าน ช่วยศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียนทั้งสิ้น

3.3.4 การอ่านช่วยให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ เพราะการประกอบอาชีพทุกอย่าง ย่อมอาศัยความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการทำงาน ถ้าบุคคลใดพยายามแสวงหาความรู้ ความสามารถใส่ตนให้ทันสมัย และสอดคล้องกับวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ ย่อมมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มากกว่าผู้ไม่พัฒนาตนเอง และวิธีการสำคัญประการหนึ่งที่จะได้ความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถในวิทยาการใหม่ คือการอ่าน

3.3.5 การอ่าน ช่วยปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดีขึ้นได้ด้วยเหตุที่มีหนังสือในกลุ่มเสนอแนะเกี่ยวกับการวางตน การพูดจา การแต่งกาย การเข้าสังคม ตลอดจนแนะนำการปฏิบัติตนไปในทางที่เหมาะสมและทันสมัยมีอยู่มากมาย ถ้าผู้อ่านได้นำข้อแนะนำเหล่านั้นมาทดลองปฏิบัติตาม ก็จะทำให้บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้

3.3.6 การอ่านช่วยแก้ปัญหาในใจได้ เพราะปัญหาที่เราประสบในชีวิตประจำวัน อาจมีวิธีแก้ไขในหนังสือที่อ่าน ก็จะสามารถนำมาประยุกต์แก้ปัญหาของเราได้ เช่น ปัญหาชีวิต ปัญหาสุขภาพ ปัญหาการดูแลลูก ปัญหากฎหมาย หรือปัญหาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นต้น

3.3.7 การอ่านทำให้เกิดความจรรโลงใจ ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ช่วยให้จิตใจได้พักผ่อน หลังจากที่ได้เคร่งเครียดกับงานมา

3.3.8 การอ่านช่วยให้เราใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า หรือเรียกว่า “การอ่านช่วยฆ่าเวลาให้มีค่า”

3.4 จินตนา ไบกาชุยี (2543: 23) ได้สรุปบทบรรยายของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถึงความสำคัญ ของการอ่านหนังสือว่า

3.4.1 การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น

3.4.2 การอ่าน สามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้

3.4.3 หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่น ๆ ซึ่งมักมีอายุการใช้งานโดยจำกัด

3.4.4 ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน

3.4.5 การอ่านส่งเสริมให้สมองดี มีสมาธินานกว่า และมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่าน จิตใจมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ

3.4.6 ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านด้วยตนเอง จะอ่านเศร้า ๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านตัวอักษรเป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมาก

3.4.7 หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดและทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ

3.4.8 ผู้อ่านเกิดความคิดเป็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี

3.5 ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

3.5.1 การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ หากอ่านไม่ได้ การเรียนการสอนย่อมพบอุปสรรคอย่างใหญ่หลวง พฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนจะเปลี่ยนไป หงอยเหงา เก็บกด หรือมีฉะนั้นจะแสดงออกต่างๆในลักษณะทดแทนปมด้อยเหล่านั้นก็มี ครูจำเป็นต้องเอาใจใส่ช่วยเหลือแก้ไข (ช่อมเสริม) ตั้งแต่เริ่มอ่านบทเรียนแรกทันที

3.5.2 นักเรียนที่อ่านได้ย่อมได้รับการยอมรับ สามารถร่วมเรียน ร่วมเล่นกับเพื่อน ๆ ได้ดี ในทางตรงกันข้ามกัน การที่นักเรียนมีอุปสรรคในการอ่าน ย่อมขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจ ในตนเอง

3.5.3 การอ่านได้ อ่านเป็น เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ทั้งนี้เพราะ ไม่ว่าโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาใดในโลก ก็ไม่อาจจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นักเรียนจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมได้อย่างจุใจ หรือตามความจำเป็นของนักเรียนเหล่านั้นได้ดี

3.5.4 การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบธุรกิจ การปรับปรุงอาชีพ เมื่อพ้นวัยประถมศึกษา อาจเรียนจากกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนได้อีกทางหนึ่ง

3.5.5 การอ่านมีความจำเป็นต่อการเป็นพลเมืองดี ที่จะรู้ข่าวสาร เหตุการณ์ของบ้านเมืองการปกครอง ที่พลเมืองดีจะต้องให้ความร่วมมือแก่ทางราชการได้ดี

3.5.6 การอ่าน จะเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญในการพินิจ เลือกดัดสินใจที่เลือกตัวแทน ในด้านการเมือง การปกครอง อันเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3.5.7 การอ่านย่อมเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยให้เด็กวัยประถมศึกษา หรือพ้นวัยประถม ศึกษา ก็ตาม สามารถใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยใช้การอ่าน ทั้งยังจะได้รับความเพลิดเพลินช่วยพัฒนาจิตใจและอื่น ๆ ได้อีกด้วย

3.5.8 การอ่านจะทวีความสำคัญมากขึ้นโดยลำดับ ที่จะช่วยให้รอบรู้ถึงความเปลี่ยนแปลง ทางสังคม การสื่อสาร การพยากรณ์อากาศ เพื่อการปรับปรุงอาชีพ ยิ่งสังคมเจริญขึ้น มากเพียงใดการอ่านก็จะทวีความสำคัญมากขึ้นเพียงนั้น

จากความสำคัญของการอ่านดังกล่าว สรุปได้ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคนการอ่านเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ โดยนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาช่วยในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ความคิด ตลอดจนความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

4. ความสามารถในการอ่าน

4.1 Nuttal (1982 อ้างถึงใน มาลี เทวกุล ณ อยุธยา, 2550: 17) กล่าวว่า ความสามารถในการอ่านคือ กระบวนการที่จะดึงเอาความหมายหรือใจความสำคัญของบทอ่านออกมาให้ได้ใกล้เคียงกับเจตนารมณ์ของผู้เขียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และ Rubin (1993 อ้างถึงใน กฤติกา จันทระเกษม,

2553: 26) ได้อธิบายว่า ความสามารถในการอ่านเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ซับซ้อน ต้องอาศัยความสามารถในการเข้าใจความหมายของคำศัพท์ รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ หากไม่มีความสามารถในการเข้าใจความหมายคำศัพท์และความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่านจะไม่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับ ผกาศรี เย็นบุตร (2542: 1) ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า การรับรู้ความหมายนั้นเป็นกระบวนการค้นหาความหมาย หรือความเข้าใจจากตัวหนังสือ รวมทั้งสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ของผู้อ่าน โดยความเข้าใจในสิ่งที่อ่านนั้นขึ้นกับปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น สถิติปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ อายุ ความสามารถทางภาษา เหล่านี้ เป็นต้น นอกจากนี้ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 1) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการอ่านที่กว้างขึ้นว่า การอ่าน เป็นความสามารถของมนุษย์ ในการเข้าใจการสื่อความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ เข้าใจในเนื้อเรื่อง และแนวความคิด จากสิ่งที่อ่าน ไม่ว่าจะเป็นจดหมาย หนังสือ บทความต่าง ๆ หรือจากภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ สิ่งที่ปรากฏบนจอ คอมพิวเตอร์ สัญลักษณ์การบอกธงของทหาร ของนักเดินเรือ เครื่องหมายจราจรที่ปรากฏบนท้องถนน รูปภาพ โฆษณาต่าง ๆ ภาพวาด ภาพเขียน แผนที่ แผนที่ และการแสดงท่าทางต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ Blair, Turner & Scheldt (1992 อ้างถึงใน มาลี เทวกุล ณ อยุธยา, 2550: 18) ได้จำแนก ความสามารถในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

4.1.1 ความสามารถในการแปลความ (Literal Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจข้อมูลและผู้เขียนนำเสนอไว้อย่างชัดเจน

4.1.2 ความสามารถในการตีความ (Inferential Comprehensions) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจข้อมูลและความคิดของผู้เขียนที่ไม่ได้กล่าวอย่างตรงไปตรงมา

4.1.3 ความสามารถในการวิเคราะห์ (Critical Comprehension) หมายถึง ความสามารถในการประเมินสิ่งที่อ่าน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนเองเข้าช่วย ในการพิจารณาเพื่อหาข้อสรุป เช่น การคาดคะเน หรือการทำนายเหตุการณ์ถึงเรื่องที่จะเกิดตามมาได้ หรือสามารถบอกได้ว่า ข้อสรุปของงานเขียนนั้น ๆ ถูกต้องหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การนิยามความสามารถในการอ่านว่าคืออะไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่กำหนดความหมาย ดังที่ กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534: 3-4 อ้างถึงใน อรรพรรณ บุณสมปาน, 2551: 44) กล่าวว่า ปัจจัยดังกล่าวมีหลายประการ คือ จุดมุ่งหมายของการอ่าน ประเภทของงานเขียนที่อ่าน วิธีการอ่าน และระดับของผู้อ่าน โดยผู้อ่านจะรับสารที่ผู้เขียนต้องการแสดงผ่านสื่อออกมา แล้วผู้อ่านจะเลือกสรรประเภทของงานให้ตรงกับเป้าหมายในการอ่านของตน โดยผู้อ่านจะเกิดความคิด และความเข้าใจได้ตรงกับสาร หรือได้กว้างไกลเพียงใดนั้น ต้องอาศัยการแปลความ การตีความ สัญลักษณ์ จากภูมิความรู้ ตามประสบการณ์เดิม ก่อนที่จะแสดงความคิด ความเข้าใจที่ได้รับจากสารนั้นออกมา โดยการพูดหรือการเขียนตามแต่ประสบการณ์

สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่าน คือ กระบวนการของความคิด และความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน ซึ่งต้องใช้ความสามารถของผู้อ่านในการแปลความ ตีความ เรียงลำดับเหตุการณ์ และสรุปใจความจากสิ่งที่อ่านได้ตรงกับที่ผู้เขียนต้องการสื่อความ ระดับความสามารถในการอ่านของแต่ละคน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น สถิติปัญญา อารมณ์ ประสบการณ์ อายุ ความสามารถ ทางภาษา เป็นต้น

5. ทฤษฎีการสอนอ่าน

เพื่อเป็นพื้นฐานกำหนดแนวทางในการสร้างรูปแบบและวิธีการสอนให้เหมาะสม ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการสอนอ่าน ของนักวิชาการไว้หลายท่าน ดังนี้

5.1 สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545: 56-58) ได้นำเสนอทฤษฎีการสอนอ่านของนักวิชาการไว้ ดังนี้

5.1.1 ทฤษฎีของทราบาซโซ (Trabasso) ได้กล่าวว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ ผู้อ่านรับสารต่อจากนั้นจะทำการเปรียบเทียบโดยอาศัยประสบการณ์เดิม ทฤษฎีนี้ได้เน้นว่าระดับการอ่านของผู้อ่านจะไม่คงที่ในขณะที่ที่อ่านข้อความ ผู้อ่านจะควบคุมเพียงโครงสร้างผิวเผิน จนกว่าสารที่รับรู้จะได้รับการเปรียบเทียบ ดังนั้นลำดับขั้นตอนของการอ่านตามพื้นฐานทฤษฎีนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) การรับสาร โดยใช้สายตารับรู้
- 2) การใช้ประสบการณ์เดิม ความจริง และภาพ ทำการเปรียบเทียบกับสารที่ได้รับว่าแตกต่างไปจากประสบการณ์เดิมหรือไม่ ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่รู้จัก ผู้อ่านจะอ่านทบทวน 2-3 ครั้ง จนกว่าจะตัดสินใจว่าอะไรคือคำตอบที่แท้จริง

- 3) คำตอบที่ได้จากการเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม หรือโดยอาศัยความรู้จากแหล่งอื่นมาช่วยตัดสินใจนั้น ถือว่าเป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน

5.1.2 ทฤษฎีของเชสและคลาร์ก (Chase and Clark) เป็นทฤษฎีที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของใจความที่อ่านกับประสบการณ์เดิมโดยมีขั้นตอนของการอ่าน ดังนี้

- 1) ผู้อ่านรับสารแล้วทำการเปรียบเทียบกับประสบการณ์จริงและภาพ ถ้าไม่ตรงกับข้อมูลดังกล่าวหรือหรือยังไม่มีความแน่ใจ ก็จะใช้การอ่านซ้ำข้อความนั้น

- 2) สารที่ให้ความรู้สึกในทางลบจะใช้เวลาในการรับรู้ไว้นานกว่า และนาน หมายความว่าเมื่อรับรู้แล้วจะเก็บไว้นานกว่าสารที่ให้ความรู้สึกทางบวก ซึ่งระยะเวลาในการเก็บจะสั้นกว่า หรือ อาจลืมได้เร็วกว่าสารที่ให้ความรู้สึกทางลบ

- 3) ความรู้สึกเกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ และความหมายของคำจะได้รับการบันทึกไว้ในสมอง

5.1.3 ทฤษฎีการสอนอ่านเป็นคำ เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 63-65) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของนักจิตวิทยา กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt-Field Theory) ไว้ว่า ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theories) ที่เน้นการเรียนรู้โดยรวมมากกว่า ที่จะมุ่งเน้นส่วนย่อย ๆ แนวความคิดนี้ เกิดขึ้นในประเทศเยอรมนี ในสมัยเดียวกับที่ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมของวัตสันกำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา นักจิตวิทยา ในกลุ่มเกสตัลท์ ได้แก่ แมกซ์ เวอร์ไทเมอร์ วอล์ฟแกง โคเลอร์ คอฟท์ และ เคิร์ท เลวิน ต่อมา เลวิน ได้ศึกษาและขยายความคิดออกเป็นทฤษฎีสถาน (Field Theory) ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

- 1) การรับรู้ (Perception) การรับรู้ในความคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ หมายถึงกระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัส ซึ่งมี หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง และการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบ สัมผัส ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ให้กับตัวเรา เช่น การรับรู้ทางสายตา ก็ได้แก่เมื่อมีสิ่งเร้าในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพมา

กระทบสายตา สายตาก็สัมผัส ทำให้มองเห็น และแปลความหมาย เป็นความสวยงาม ความน่าเกลียด เป็นต้น

2) การหยั่งเห็น (Insight) หรือการรู้แจ้งตลอด หมายถึง การเกิดความคิด ความเข้าใจขึ้นมาทันทีทันใด โดยมีความเข้าใจในสาระสำคัญในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ กล่าวคือ มองเห็นกระบวนการความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ กับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ในการแก้ปัญหาอย่างชัดเจนว่าจะแก้จุดใดก่อน จุดใดหลัง การหยั่งเห็นจึงเป็นความเข้าใจที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการแก้ปัญหา ด้วยการคิดแก้ไขโดยวิธีการอื่นก่อนระยะหนึ่ง เช่น การลองผิดลองถูก เป็นต้น แล้วจึงเกิดความคิด ความเข้าใจ แวบขึ้นมา มองเห็นช่องทางตลอดทุกขั้นตอนในการแก้ปัญหานั้น ๆ แล้วอุทานว่า อ้อ !

การนำทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์ ไปใช้ในการจัดการศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) ครูผู้สอนควรจัดสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด เพราะทฤษฎีของนักจิตวิทยากลุ่มนี้ จะเน้นการส่งเสริมความคิดของนักเรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ ชนิด เช่น นิทาน เหตุการณ์ มาใช้ในการจัดประสบการณ์เดิม

2) ครูผู้สอนควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของนักเรียน หรือความสามารถของนักเรียนเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อสามารถจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม กับความรู้ ความสามารถของนักเรียน เป็นต้น

3) การเน้นภาพรวม ครูควรจัดบทเรียนให้เป็นหมวดหมู่ มองเห็นโครงสร้างของเรื่องที่จะเรียน แล้วแยกเป็นหน่วยย่อยแต่ละหน่วยนั้น โดยเฉพาะการสอนภาษา ควรเน้นให้นักเรียนเห็นคำ หรือประโยคมากกว่าการสะกดคำ

4) การประยุกต์ใช้การเรียนรู้ควรเน้นให้นักเรียนเห็นคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

5) การเรียนรู้ ควรเน้นความเข้าใจ มากกว่าการท่องจำ โดยหาวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ นำความรู้ไปใช้ได้จริง

ทฤษฎีการสอนอ่านมีหลายทฤษฎี ซึ่งล้วนแต่สัมพันธ์กับการรับรู้ การใช้สายตา กับการจดจำรูปร่าง ความหมายของคำ ซึ่งการทำงานของกระบวนการอ่าน คล้ายกับการทำงาน ของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแยกให้เห็นว่ามีกระบวนการทำงานที่เป็นขั้นตอนที่สัมพันธ์กันและเกี่ยวข้องกับการใช้ประสบการณ์เดิมผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถอ่านคำได้ ควรนำหลักทฤษฎีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคล

6. การสอนอ่านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การสอนอ่านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีหลายวิธีซึ่งนักการศึกษาได้เสนอแนวทางไว้ สรุปได้ ดังนี้

6.1 ผดุง อารยะวิญญู (2546: 49, 2533: 130-132) ได้เสนอแนะวิธีสอนอ่านแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน สรุปได้ดังนี้

6.1.1 การฝึกให้รู้จักพยัญชนะและสระ ก่อนที่จะอ่านหนังสือได้ นักเรียนจะต้องรู้จักตัวพยัญชนะและสระทุกตัวในภาษาไทย

6.1.2 การจำแนกตัวอักษรนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มักมีความสับสนระหว่างพยัญชนะที่มีรูปร่างคล้ายคลึงกัน เช่น ก กับ ภ, ถ, ข กับ บ, ป หรือ ม กับ น เป็นต้น ดังนั้น จึงจำเป็น ต้องฝึกให้นักเรียน เห็นความแตกต่างของพยัญชนะคู่ที่คล้ายคลึงกันทุกตัว เมื่อนักเรียนจำแนกความแตกต่างของตัวพยัญชนะได้แล้วจึงฝึกอ่านคำต่อไป

6.1.3 การสอนเป็นคำ วิธีสอนที่เหมาะสมในการสอนอ่านแก่นักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาไทย วิธีหนึ่ง คือ การสอนอ่านเป็นคำ โดยให้นักเรียนออกเสียงอ่านตามครู ในขั้นนี้ยังไม่จำเป็นต้องประสมคำ เมื่อนักเรียน เรียนรู้คำศัพท์ได้บ้างแล้ว จึงสอนวิธีประสมคำได้ คำที่นำมาสอน ควรเป็นคำง่าย ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จะอ่านหนังสือได้หรือไม่นั้น ต้องอาศัยทักษะเบื้องต้นในการจำคำ การที่นักเรียนจะจดจำคำได้นั้นควรจัดกิจกรรม ดังนี้

- 1) การจับคู่ภาพเหมือน
- 2) การจับคู่อักษรเหมือน
- 3) การจับคู่คำที่เหมือน
- 4) มีความตั้งใจที่จะฟัง
- 5) การจำแนกเสียงพยัญชนะต้น ตัวสะกด และพยัญชนะควบกล้ำ
- 6) การจำแนกเสียงสระสั้น – ยาว
- 7) การจำแนกเสียงสระแท้ สระประสม

เมื่อนักเรียนมีทักษะทั้งหมดนี้แล้ว นักเรียนก็จะสามารถจำคำได้ ซึ่งเป็นความพร้อม อย่างหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านหนังสือได้ ในโอกาสต่อไป

6.1.3 การวิเคราะห์คำ เป็นวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยให้นักเรียนอ่านออก นักเรียนจะอ่านได้เมื่อ ทราบว่า คำแต่ละคำประกอบด้วยพยัญชนะ สระ และ/ หรือตัวสะกด คำหนึ่งคำอาจประกอบด้วยพยางค์เดียว หรือหลายพยางค์ก็ได้ จึงควรฝึกให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์คำได้

6.1.4 วิธีโฟนิกส์ เป็นการนำหลักการทางภาษาศาสตร์ มาใช้ในการสอนอ่าน สอนเขียน โฟนิกส์ เป็นคำคุณศัพท์ คำนาม คือ Phone แปลว่า เสียง ในที่นี้หมายถึง เสียงในภาษา นั่นคือเสียงพยัญชนะ และสระ คำประกอบขึ้นด้วยพยัญชนะ สระ และ/หรือตัวสะกด วิธีนี้ใช้สี เป็นตัวกำหนดเสียง (สระหรือพยัญชนะ) เช่น คำที่ประสมด้วยสระอา ในหน้าเดียวกัน สระอา อาจใช้สีแดงทั้งหมด ทุกครั้งที่นักเรียนได้ยินเสียงสระอา ก็จะเห็นสีแดงทุกครั้ง ตัวสระอาเท่านั้นที่เป็นสีแดง ส่วนตัวพยัญชนะที่ประกอบขึ้นเป็นคำ อาจมีสีอื่น การที่นักเรียนได้ยินเสียงอา และมองเห็นตัวลากข้างสีแดง จะช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเสียงสระ กับ สี และรูปทรง เมื่อนักเรียนเข้าใจ จำได้ จะช่วยให้นักเรียนถ่ายโยงความรู้ได้ เมื่อพบคำอื่นที่ประสมสระอา ทำให้นักเรียนอ่านได้ เสียงพยัญชนะเดี่ยว พยัญชนะควบกล้ำ ตัวสะกดก็ใช้หลักอันเดียวกัน ในแต่ละคำมีที่ให้สังเกต หน่วยเสียงได้อย่างชัดเจน เช่น

บ้าน	บ้าน	ด้าน	เสียงพยัญชนะต้นที่ต่างกัน
มา	มี	มือ	เสียงสระที่ต่างกัน
บวบ	บวช	บวม	เสียงตัวสะกดที่ต่างกัน เป็นต้น

6.2 Sabatino, Miller and Chamidt (1993 อ้างถึงใน ศศิธร ธีญญเจริญ, 2552: 36) กล่าวว่า วิธีสอนอ่านเป็นคำ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเหลือนักเรียน ในการอ่านคำศัพท์ และจำแนกคำซึ่งมีแนวคิดและวิธีการสอน ดังนี้

- 6.2.1 การจับคู่ภาพ
- 6.2.2 การจับคู่ตัวอักษร
- 6.2.3 การจับคู่คำ
- 6.2.4 เกมในการจำคำ
- 6.2.5 เกมที่ใช้ไม้กระดาน
- 6.2.6 เกมที่ใช้สนาม ลู่วิ่ง
- 6.2.7 เกมให้อาหาร สำหรับพัฒนาการจำคำในหมวดคำสิ่งของหรือสัตว์
- 6.2.8 การสร้างหมวดหมู่คำ เช่น การสร้างบัตรภาพ บัตรคำของดอลซ์ ที่แสดงภาพได้ นาน ๆ ชนิด ในแต่ละตัวอักษร วิธีนี้สามารถใช้การฟังร่วมด้วยได้ การสอนอ่านคำในเบื้องต้นสามารถ นำคำที่เป็นชื่อ สี จำนวน หรือ วัน เดือน ฯลฯ มาสอนได้

6.3 Vaugh and Candace (1991 อ้างถึงใน อัจฉรา นาคทรัพย์, 2546: 38) กล่าวว่า การสอนอ่านเป็นคำ การสอนโดยวิธีนี้เป็นการแก้ไข ผิดฝน และฝึกปฏิบัติในการช่วยเหลือนักเรียนในการอ่านคำศัพท์ ใช้สอนอ่านในขั้นต้นของการอ่าน และการอ่าน เพื่อจำแนกคำ เป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุดในการใช้เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ โดยใช้สัญลักษณ์ คำโครงสร้างของคำที่มองเห็นในการอ่าน หรือจำแนกคำออกมาและยังสามารถใช้ร่วมกับการสอนอ่านวิธีอื่นๆเช่นการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา การสอนอ่านเบื้องต้น หรือเทคนิคในการอ่านคล่อง วิธีนี้เหมาะสมที่จะใช้กับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนอ่านคำ จำแนกคำ ก่อนที่จะไปเรียนการอ่านเนื้อเรื่องหรือข้อความ เป็นวิธีการสอนที่เหมาะสมกับการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือนักเรียนกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งมีขั้นตอน และเทคนิค ดังนี้

6.3.1 ขั้นตอนการสร้างคำ โดยเลือกคำจากเนื้อเรื่องที่นักเรียนไม่สามารถอ่านได้ ถูกต้องและอ่านได้โดยอัตโนมัติ ในทุกครั้งที่อ่าน จำนวน 5-10 คำ เมื่อเลือกคำมาได้แล้ว ดำเนินการสอน ดังนี้

- 1) ครูและนักเรียนช่วยกันเลือกคำที่แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในเนื้อเรื่องที่อ่าน
- 2) แสดงคำให้นักเรียนดูทีละคำ โดยใช้เวลา 5 วินาที และอ่านคำนั้น 2 ครั้ง
- 3) สืบคำและถามให้นักเรียนอ่านคำในบัตรคำแต่ละใบ ครูคอยบอกคำที่ถูกต้องให้กับนักเรียน หลังจากทีนักเรียนอ่านคำนั้นผิด และถ้านักเรียนไม่ตอบ หรือไม่อ่านคำภายในเวลา 5 วินาที ให้ครูอ่านคำนั้นให้นักเรียนฟัง
- 4) แสดงคำทั้งหมดอีกครั้ง โดยใช้วิธีเดียวกับขั้นตอนที่ 2
- 5) ให้นักเรียนอ่านหรือออกเสียงคำแต่ละคำอีกครั้ง โดยใช้วิธีเดียวกับขั้นตอนที่ 3 อย่างน้อย 2 ครั้ง หรือจนกระทั่งนักเรียนอ่านคำได้โดยอัตโนมัติ หากนักเรียนยังไม่สามารถจำคำได้ หลังจากทีสอนไปแล้ว 7 ครั้ง ให้เปลี่ยนจากการระลึกได้ มาเป็นจำได้ โดยวางคำต่าง ๆ ไว้บนโต๊ะแล้ว ให้นักเรียนชี้คำตามที่ครูบอก ถ้านักเรียนยังอ่านคำไม่ได้ก็ให้ใช้เทคนิคต่างๆ เช่น เทคนิคการใช้รูปภาพ เทคนิคความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหรือคำ หรือเทคนิคการเติมคำ

หลังจากสอนอ่านคำให้นักเรียนแล้ว ให้ครูบันทึกผลการอ่านคำของนักเรียนลงในแบบบันทึก และเมื่อสอนคำในวันแรกๆไปแล้ว ให้นำกลับมาสอนหรือทบทวนใหม่ในวันต่อ ๆ ไป

6.3.2 เทคนิคการใช้รูปภาพ การจำแนกคำโดยใช้รูปภาพนั้น จะมีประโยชน์และใช้ได้ดี ถ้ารูปนั้นบ่งบอกหรือแสดงออกมาได้ตรงตามความหมายของคำ วิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านคำนั้นออกมาได้ การเลือกคำที่นักเรียนอ่านไม่ได้ ควรเลือกคำที่แสดงภาพได้ง่าย ๆ ก่อน เช่น คำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์ เมื่อเลือกคำและบัตรภาพได้แล้ว ให้ปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) วางบัตรภาพไว้ที่ด้านหน้านักเรียน แล้วฝึกให้นักเรียนพูดชื่อตามภาพนั้น
- 2) วางบัตรภาพและบัตรคำ ครูพูดชื่อคำนั้นอีกครั้ง และให้นักเรียนฝึกพูดชื่อคำ
- 3) บอกให้นักเรียนจับคู่คำกับภาพ และพูดชื่อคำขณะที่จับคู่ ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆจนกว่านักเรียนจะสามารถจับคู่คำกับภาพได้หมด
- 4) วางคำไว้หลายคำ ไว้ข้างหน้านักเรียน และให้นักเรียนเลือก หรือชี้บอกคำที่ครูพูดถ้านักเรียนไม่สามารถชี้คำได้อีก ให้แสดงรูปที่คู่กับคำนั้นให้นักเรียนดู
- 5) ให้นักเรียนนึกถึงคำและอ่านโดยแสดงคำให้ดู 1 ครั้งและทำซ้ำอีกถ้านักเรียนไม่สามารถนึกคำและอ่านได้ ให้นักเรียนนึกภาพประกอบไปด้วย ถ้านักเรียนยังไม่สามารถนึกได้อีก ครูบอกให้นักเรียนดูรูปภาพที่คู่กับคำนั้น
- 6) ทำตามขั้นตอนที่ 5 ต่อไปจนกว่านักเรียนจะสามารถจำแนกคำทั้งหมดได้โดยอัตโนมัติ และบันทึกผลในแบบบันทึก
- 7) ให้นักเรียนทบทวนคำต่าง ๆ ทุก ๆ วัน และที่สำคัญที่สุด ให้นักเรียนฝึกอ่านคำในเนื้อเรื่อง เมื่อนักเรียนอ่าน และไม่สามารถอ่านได้ ครูช่วยแนะนำให้นักเรียนนึกภาพหรือคำที่ช่วยให้นักเรียนนึกถึงคำศัพท์นั้นได้

เทคนิคการใช้รูปภาพนี้ เป็นการช่วยให้นักเรียนได้มองภาพ แล้วสามารถจำแนกคำได้ เช่นเดียวกับการสอนอ่านเป็นคำ วิธีนี้ควรจะใช้เป็นแค่เพียงขั้นตอนเสริมเข้าไปเท่านั้น นักเรียนควรจะหาโอกาสอ่านคำในเนื้อเรื่องและเข้าใจความหมายของเรื่องด้วย

การสอนอ่านเป็นคำประกอบภาพ เป็นการสอนอ่านวิธีหนึ่งและยังมีวิธีสอนเทคนิคการสอนอื่น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านคำได้ในทันทีที่เห็น โดยไม่ต้องสะกดคำอ่าน และนักเรียนเข้าใจความหมายของคำที่อ่าน สามารถเชื่อมโยงจากคำที่อ่านไปสู่คำศัพท์คำอื่นที่ใช้สระ และมาตราตัวสะกดเดียวกันได้ การที่นักเรียนจะเรียนรู้คำ และสามารถอ่านคำที่เห็นได้นั้น จำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ

นอกเหนือจากที่กล่าวมา ยังมีเทคนิควิธีการอื่น ๆ อีก ที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม เช่น การใช้เพลงและเกม การใช้กิจกรรมกลุ่ม การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม การสอนแบบบูรณาการ การสอนโดยใช้แผนผังความคิด เป็นต้น ดังนั้นในการใช้เทคนิค วิธีการ และสื่อสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ได้อย่างหลากหลายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทที่เกี่ยวข้องซึ่ง จะนำมาสู่การแก้ปัญหาที่ถูกวิธี และย่อมส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกวิธีสอนอ่านเป็นคำโดยนำหลักการสอนจากการศึกษาหลักการแนวคิดและเทคนิคการสอนจากนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มาประยุกต์ใช้ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ

- 1) กิจกรรมภาพคู่กับภาพ
- 2) กิจกรรมภาพคู่กับคำ
- 3) กิจกรรมคำคู่กับคำ
- 4) กิจกรรมอ่านคำหนูทำได้

7. การอ่านคำที่ประสมด้วยสระเดี่ยว

7.1 สระเดี่ยว หรือ สระแท้ คือสระที่เกิดจากฐานเพียงฐานเดียว เปล่งเสียงออกมาเป็นเสียงเดี่ยว ไม่มีเสียงอื่นประสมมี 18 ตัว แบ่งเป็นสระเดี่ยวเสียงยาว จำนวน 9 ตัว สระเดี่ยวเสียงสั้น จำนวน 9 ตัว ดังนี้

7.1.1 สระอะ (-ะ) เขียนไว้หลังพยัญชนะเมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอะ เช่น กะ จะ ปะ

7.1.2 สระอา (-า) เขียนไว้หลังพยัญชนะเมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอา เช่น มา กา ตา

7.1.3 สระอิ (-ิ) เขียนไว้บนพยัญชนะเมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอิ เช่น ปี สิ มิ

7.1.4 สระอี (-ี) เขียนไว้บนพยัญชนะเมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอี เช่น ปี ดี มิ

7.1.5 สระอึ (-ึ) เขียนไว้บนพยัญชนะเมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอึ เช่น ทึ ลึ

7.1.6 สระออ (-อ) เขียนไว้บนพยัญชนะเมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระออ แต่การใช้สระออ ต้องมี อ มาประกอบด้วย เช่น มือ ถือ ลือ

7.1.7 สระอุ (-ุ) เขียนไว้ใต้พยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอุ เช่น ฝุ มุ ยุ

7.1.8 สระอู (-ู) เขียนไว้ใต้พยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระอู เช่น ดู รู งู

7.1.9 สระเอะ (-ะ) เขียนไว้ทั้งหน้าและหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอะ เช่น เละ เตะ เกะ

7.1.10 สระเอ (-ะ) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอ เช่น เก เซ เข

7.1.11 สระแอะ (-ะ) เขียนไว้ทั้งหน้าและหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระแอะ เช่น และ แพะ แกะ

7.1.12 สระแอ (-ะ) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระแอ เช่น แล แพ แก

7.1.13 สระโอะ (-ะ) เขียนไว้หน้า และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระโอะ เช่น โปะ โละ

7.1.14 สระโอ (โ-) เขียนไว้หน้าพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระโอ เช่น โต โฟ โท

7.1.15 สระเอาะ (-าะ) เขียนไว้ทั้งหน้า และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเอาะ เช่น เลอะ เอะ เจอะ

7.1.16 สระออ (-อ) เขียนไว้หลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะ จะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระออ เช่น ขอ รอ พอ

7.1.17 สระเออะ (-เอะ) เขียนไว้ทั้งหน้า และหลังพยัญชนะเมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเออะ เช่น เลอะ เอะ เจอะ

7.1.18 สระเออ (-เอ) เขียนไว้ทั้งหน้า และหลังพยัญชนะ เมื่อนำมาประสมกับพยัญชนะจะออกเสียงพยัญชนะนั้นประสมด้วยสระเออ เช่น เจอ เธอ เรอ ถ้ามี ย สะกด จะตัด อ ออกแล้วตามด้วยย เลย เช่น เขย เกย ฉวย เรียกว่า สระเออลดรูป ถ้ามีตัวสะกดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ย จะเปลี่ยน อ เป็นสระอิ เช่น เกิด เลิก เงิน เรียกว่า สระเออเปลี่ยนรูป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544: 14)

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

8.1 ศศิธร ธัญญเจริญ (2552: 66) ได้ศึกษา การสอนอ่านเป็นคำโดยใช้ภาพประกอบ เพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านคำประสมสระเดี่ยวของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้พบว่า หลังการสอนอ่านเป็นคำโดยใช้ภาพประกอบ นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ มีความสามารถในการอ่านคำประสมสระเดี่ยวสูงกว่าก่อนสอน

8.2 กัญญารัตน์ ตุงตามชาติ (2551: 63) พบว่า การสอนที่ใช้เพลงประกอบภาพ ทำให้กลุ่มทดลอง มีความสามารถในการอ่านคำเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุม เฉลี่ยร้อยละ 45.53

8.3 สุมาลี จอดนอก (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนอ่านเป็นคำ ด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ ผลการศึกษา พบว่าการสอนอ่านเป็นคำ ด้วยเทคนิคการใช้รูปภาพ มีค่าประสิทธิภาพ 88.61/90.41 ความสามารถในการอ่านเป็นคำอยู่ในระดับดี และความสามารถอ่านเป็นคำหลังการสอนอ่านเป็นคำสูงกว่าก่อน การสอนอ่านเป็นคำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.4 อัจฉรา นาคทรัพย์ (2546: 61) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน โดยวิธีการสอนอ่านเป็นคำ ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถอ่านคำหลังการสอนอ่านเป็นคำ สูงกว่า ก่อนการสอนอ่านเป็นคำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.5 สมคิด บุญบูรณ์ (2546: 54) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนอ่านตามแบบ โดยใช้หนังสืออ่านนอกเวลาของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง บ้านของผม ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยหลังจากได้รับการสอนอ่าน มีความสามารถด้านการอ่านสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8.6 อรัญญา เชื้อทอง (2546: บทคัดย่อ) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วม โดยใช้บัตรร้อยกรอง ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ศึกษา คือ เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตากสินราชา-นุสรณ์ จำนวน 6 คน และใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนอ่านคำยาก โดยใช้บัตรย่อยกรงมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยาก หลังการทดลอง อยู่ในระดับดี และเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนอ่านคำยาก โดยใช้บัตรย่อยกรง มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยาก ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สรุปได้ว่า การสอนอ่านนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นมีหลากหลายวิธีที่มีประสิทธิภาพ หากนักเรียนได้รับการสอนที่ถูกต้อง ครูใช้รูปแบบการสอนและสื่อวัตกรรมการที่เหมาะสมกับนักเรียน นักเรียนก็จะพัฒนาความสามารถในการอ่านได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความหมายของแบบฝึก ความสำคัญของแบบฝึก ลักษณะของแบบฝึก การสร้างแบบฝึก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ความหมายของแบบฝึก

1.1 กุศยา แสงเดช (2545: 5) กล่าวว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกหัด คือสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะให้กับนักเรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหา แบบฝึกจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะสามารถเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537: 147) ระบุว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกอยู่ท้ายบท ในบางวิชาแบบฝึกจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

1.3 วรสุตา บุญยไวยโรจน์ (2536: 37) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกเป็นสื่อการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ทำความเข้าใจ และฝึกฝนจนเกิดแนวคิดที่ถูกต้อง และเกิดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง นอกจากนั้นแบบฝึก ยังเป็นเครื่องช่วยบ่งชี้ให้ครูทราบว่า ผู้เรียนหรือผู้ใช้แบบฝึก มีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนและสามารถนำความรู้ไปใช้มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนมีจุดเด่นที่ควรส่งเสริมหรือมีจุดด้อย ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขตรงไหน อย่างไรก็ตาม แบบฝึกจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ ที่ครูทุกคนใช้ในการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ

จากคำกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า แบบฝึก หมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสบการณ์และพัฒนาความสามารถของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ

2. ความสำคัญของแบบฝึก

แบบฝึกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา กล่าวสรุปไว้ ดังนี้

2.1 ปรีศนา พลหาญ (2549: 49) กล่าวว่า แบบฝึกภาษาไทยจะทำให้นักเรียนมีทักษะในด้านภาษา ช่วยเสริมทักษะด้านภาษาและทำให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร และสื่อความหมายได้ตรงกัน

2.2 จิตรรา สมพล (2547: 10) ระบุว่า แบบฝึกมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการใช้เป็นสื่อและอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

2.3 สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 146) กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึก ดังนี้

2.3.1 เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียน

2.3.2 ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดียิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย

2.3.3 ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ได้ให้นักเรียนทำแบบฝึกที่ดีเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

2.3.4 แบบฝึกช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะมากยิ่งขึ้น

2.3.5 การให้นักเรียนทำแบบฝึกจะช่วยให้ครูมองเห็นจุดอ่อน หรือจุดบกพร่อง ของนักเรียนได้ชัดเจน ช่วยให้ครูได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ทันทั่วถึง

2.3.6 แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยครูประหยัดแรงงานและเวลาที่จะเตรียมการ สร้างแบบฝึก ทำให้มีเวลาและโอกาสในการฝึกฝนมากขึ้น

ความสำคัญของแบบฝึกดังที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า แบบฝึก เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนาทักษะด้านการอ่านของนักเรียนได้ประสบความสำเร็จ และยังเป็น การช่วยประหยัดแรงงานและเวลาในการเตรียมการสอนของครูอีกด้วย

3. ลักษณะของแบบฝึก

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี ซึ่งพอจะสรุปได้ ดังนี้

3.1 สกฤณา นองมณี (2550: 26) กล่าวว่า ลักษณะของแบบฝึกที่ดีต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกิจกรรมหลากหลาย สั้น ๆ เรียงจากง่ายไปยาก มีรูปภาพประกอบ ฝึกเพียงเรื่องเดียวในแบบฝึกนั้น ๆ มีคำอธิบายชัดเจน กิจกรรมสนุกสนาน ได้รับความสนใจ ใช้เวลาพอเหมาะ ไม่นานเกินไป คำที่ใช้ฝึกสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.2 สุวิทย์ มูลคำและสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550: 33) ได้สรุปลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

3.2.1 เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ของหลักสูตร

3.2.2 เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน

3.2.3 ให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นขั้นตอนจากง่าย ๆ ไปหายาก

- 3.2.4 ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้เร็วและประหยัดเวลา
- 3.2.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิต การใช้และการประเมินผลสื่อ
- 3.2.6 ได้รับความสนใจของนักเรียน สามารถตอบสนองได้ทันที
- 3.2.7 ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาที่สอน
- 3.2.8 มีความประณีต ขนาดเหมาะสมกับนักเรียนที่จะใช้ประกอบกิจกรรมระหว่างเรียนและเหมาะสมกับการสอนของครู
- 3.2.9 ใช้คัมค่า คัมเวลาและแรงงาน
- 3.2.10 สื่อที่ดีควรผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง
- 3.3 วัลย์ มาศจรัส (2550: 21) กล่าวว่า แบบฝึกที่ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้
- 3.3.1 จุดประสงค์
- 1) ชัดเจน
- 2) สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ ตามสาระการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 3.3.2 เนื้อหา
- 1) ถูกต้องตามหลักวิชา
- 2) ใช้ภาษาเหมาะสม
- 3) มีคำอธิบายและคำสั่งที่ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติตาม
- 4) สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นำนักเรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 5) เป็นไปตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 6) มีคำถามและกิจกรรมที่ทำท้าย ส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ของธรรมชาติ
- 7) มีกลยุทธ์การนำเสนอและการตั้งคำถามที่ชัดเจน น่าสนใจ ปฏิบัติได้ สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง
- 3.4 กศยา แสงเดช (2545: 6) สรุปไว้ว่า แบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้
- 3.4.1 เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
- 3.4.2 เหมาะสมกับระดับชั้น หรือวัยของผู้เรียน
- 3.4.3 มีคำชี้แจงสั้น ๆ เพื่อให้เข้าใจง่าย
- 3.4.4 ใช้เวลาที่เหมาะสม
- 3.4.5 มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
- 3.4.6 ควรมีข้อแนะนำการใช้
- 3.4.7 มีให้เลือกตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
- 3.4.8 ถ้าเป็นแบบฝึกหัดที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง แบบฝึกหัด ควรมีหลายรูปแบบ
- 3.4.9 ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดและสนุกสนาน

3.5 วรสุตา บุญยไวโรจน์ (2536: 37) ได้กล่าวแนะนำผู้สร้างแบบฝึกให้ยึดลักษณะแบบฝึกที่ดี ดังนี้

3.5.1 แบบฝึกที่ดีควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ คำสั่งหรือตัวอย่างแสดงวิธีทำที่ใช้ไม่ควรยาวเกินไป เพราะจะทำให้ความเข้าใจยาก ควรปรับให้ง่ายและเหมาะสมกับผู้ใช้ เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนด้วยตนเองได้

3.5.2 แบบฝึกที่ดีควรมีความหมายต่อนักเรียนและตรงตามจุดมุ่งหมายของการฝึกลงทุนน้อย ใช้ได้นาน และทันสมัย

3.5.3 ภาษาและภาพที่ใช้ในแบบฝึก เหมาะกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

3.5.4 แบบฝึกที่ดี ควรแยกฝึกเป็นเรื่อง ๆ แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไป แต่ควรมีกิจกรรมหลายแบบ เพื่อสร้างความสนใจ และไม่เบื่อในการทำและฝึกทักษะใดทักษะหนึ่งจนชำนาญ

3.5.5 แบบฝึกที่ดีควรมีทั้งแบบกำหนดคำตอบในแบบและให้ตอบโดยเสรี การเลือกใช้คำข้อความ รูปภาพในแบบฝึก ควรเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยและตรงกับความสนใจของนักเรียน ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินและพอใจแก่ผู้ใช้ ซึ่งตรงกับหลักการเรียนรู้ว่า นักเรียนจะเรียนได้เร็วในการกระทำที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

3.5.6 แบบฝึกที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ให้รู้จักค้นคว้ารวบรวมสิ่งที่พบเห็นบ่อย ๆ หรือที่ตัวเองเคยใช้ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง มีหลักเกณฑ์ และมองเห็นว่าสิ่งที่ได้ฝึกนั้นมีความหมายต่อเขาตลอดไป

3.5.7 แบบฝึกที่ดีควรตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการ ความสนใจ ความพร้อม ระดับสติปัญญาและประสบการณ์ เป็นต้น ฉะนั้นการทำแบบฝึกแต่ละเรื่องควรจัดทำให้มากพอและมีทุกระดับตั้งแต่ง่ายปานกลางจนถึงระดับค่อนข้างยาก เพื่อว่านักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนจะได้เลือกทำได้ตามความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้ประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึก

3.5.8 แบบฝึกที่จัดทำเป็นรูปเล่ม นักเรียนสามารถเก็บรักษาไว้เป็นแนวทาง เพื่อทบทวนด้วยตนเองได้ต่อไป

3.5.9 การที่นักเรียนได้ทำแบบฝึก ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันที่

3.5.10 แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกจากที่มีในหนังสือเรียนแล้วจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองอย่างเต็มที่

3.5.11 แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงและเวลาในการที่จะต้องเตรียมแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนไม่ต้องเสียเวลาในการลอกแบบฝึก จากตำราเรียนหรือกระดานดำทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้มากขึ้น

3.5.12 แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มที่แน่นอนลงทุนต่ำกว่าการใช้พิมพ์ลงกระดาษทุกครั้งไป นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการที่ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและมีระเบียบ

3.6 ก่อ สวัสดิภาพนิย (2524: 20) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีว่า ลักษณะของแบบฝึกควรสั้นและมีหลายแบบเพื่อฝึกทักษะเดียว ใช้ได้ตามสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลและมีการประเมินผลการใช้แบบฝึกของนักเรียนด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีควรเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาจุดประสงค์ระดับชั้น วัย และความสามารถของนักเรียน มีคำอธิบายและคำสั่งที่ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติตาม เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว มีข้อเสนอแนะการใช้ มีขั้นตอนจากง่ายไปหายาก ภาษาและภาพที่ใช้ในแบบฝึก เหมาะกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน แบบฝึกที่ดี ควรแยกฝึกเป็นเรื่อง ๆ แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไป จัดทำเป็นรูปเล่ม นักเรียนสามารถเก็บรักษาไว้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเอง แบบฝึกที่ดีต้องผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

4. การสร้างแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกการอ่านคำ ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก หลักการสร้างแบบฝึก ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก ส่วนประกอบ และรูปแบบของแบบฝึก เพื่อจะช่วยให้ได้แบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรายละเอียดแต่ละหัวข้อ มีดังนี้

4.1 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

4.1.1 ทิศนา แคมมณี (2552: 51) ได้สรุปหลักทฤษฎีการเชื่อมโยงของ ธอร์นไดค์ไว้ ดังนี้

- 1) กฎแห่งความพร้อม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ
- 2) กฎแห่งการฝึกหัด การฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร ถ้าไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดก็จะลืม
- 3) กฎแห่งการใช้ การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า กับการตอบสนอง ความมั่นคงของการเรียนรู้จะเกิดขึ้น หากได้มีการนำไปใช้บ่อย ๆ หากไม่มีการนำไปใช้อาจมีการลืม ขึ้นได้
- 4) กฎแห่งผลที่พึงพอใจ เมื่อบุคคลได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากที่จะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจจะไม่อยากเรียนรู้ ดังนั้นการได้รับผลที่พึงพอใจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

4.1.2 หลักจิตวิทยาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึก คือ การสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหา เหมาะสมกับวัย ความพร้อม วุฒิภาวะ สติปัญญา ความสามารถของนักเรียน แบบฝึกต้องทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ สามารถฝึกซ้ำได้บ่อย ๆ จนเกิดทักษะ

4.2 หลักการสร้างแบบฝึก

4.2.1 สาวิตรี สุวรรณ (2551: 37) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกให้มีประสิทธิภาพครูจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 1) พัฒนาการของผู้เรียน
- 2) เนื้อหาที่สอน

- 3) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
- 4) วัตถุประสงค์ในการฝึก
- 5) ระยะเวลาที่ใช้ฝึก

4.2.2 สุวิทย์ มูลคำและสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550: 47) กล่าวว่าไว้ว่า การสร้างแบบฝึก ควรคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่จากการส่งเสริมให้ผ่านการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ โดยการทำแบบฝึกบ่อย ๆ
- 2) การรักษาความรู้และทักษะเดิม ผู้เรียนต้องมีโอกาสฝึกฝนและทบทวนความรู้
- 3) การฝึกปฏิบัติจะช่วยทรงความรู้เดิม และเพิ่มพูนทักษะได้เป็นอย่างดี
- 4) การฝึกหลังจากการเรียนรู้ขั้นแรกเป็นระยะ ๆ จะได้ผลดีกว่า
- 5) การฝึกฝนที่จะได้ผล แบบฝึกนั้นต้องสอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาในบทเรียนนั้น
- 6) การรู้ผลการเรียนจะทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ใคร่รู้ใคร่ศึกษาต่อไป
- 7) การสร้างแบบฝึกควรมีรูปแบบที่น่าสนใจไม่ซ้ำซาก

4.2.3 รัชณี ศรีไพวรรณ (2517 อ้างถึงใน พรทิพย์ สองภักดี, 2550) กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึก ดังนี้

- 1) ให้สอดคล้องกับจิตวิทยา และพัฒนาการของเด็ก และลำดับขั้นของการเรียนเริ่มแรกเด็กยังมีประสบการณ์น้อย แบบฝึกจะต้องอาศัยรูปแบบ สีสวย จูงใจนักเรียน และเป็นไปตามลำดับความยากง่ายเพื่อให้นักเรียนมีกำลังใจทำ
- 2) ให้มีจุดมุ่งหมายว่า มุ่งจะฝึกในด้านใด แล้วจัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ครูต้องจัดทำไว้ล่วงหน้าเสมอ
- 3) ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ถ้าสามารถแยกตามความสามารถแล้วจัดทำแบบฝึกเพื่อส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ก็ยิ่งดี
- 4) ในแบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ถ้านักเรียนยังอ่านไม่ได้ครูต้องชี้แจงด้วยคำพูดที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ให้นักเรียนสามารถทำตามคำสั่งได้
- 5) แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูจะต้องตรวจพิจารณาดูให้ถี่ถ้วน อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้
- 6) การให้นักเรียนทำแบบฝึกแต่ละครั้ง ต้องทำให้เหมาะสมกับเวลาและความสนใจของนักเรียน
- 7) ควรทำแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อให้นักเรียน เรียนรู้ได้กว้างขวางและส่งเสริมให้เกิดความคิด

4.2.4 นิภา เล็กบำรุง (2518 อ้างถึงใน กุศยา แสงเดช, 2545) ได้กล่าวถึง หลักการสร้างแบบฝึกให้เกิดประโยชน์ คือ

- 1) แบบฝึกต้องชัดเจนและแน่น ครูจะต้องอธิบายวิธีทำให้นักเรียนเข้าใจได้ถูกต้อง และกำหนดขอบเขตให้แน่นอนไม่กว้างเกินไป

- 2) ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน
- 3) แบบฝึกควรเป็นเรื่องที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว เพราะความรู้หรือประสบการณ์เดิมย่อมเป็นรากฐานของประสบการณ์ใหม่ ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปได้ง่ายและสะดวกขึ้น
- 4) ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของแบบฝึก เพื่อให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าอันเป็นเครื่องเร้าใจให้นักเรียนทำสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
- 5) ครูต้องเร้าความสนใจของนักเรียนให้มีต่อแบบฝึกนั้น
- 6) ครูควรเป็นผู้ตั้งปัญหาขึ้นและเป็นปัญหาที่ไม่ยากเกินความสนใจของนักเรียน แต่ความอยากรู้อยากเห็น และช่วยให้นักเรียนอยากแก้ปัญหาขึ้น ๆ
- 7) การให้นักเรียนรู้เค้าโครงก่อน จะเป็นเครื่องเร้าใจให้นักเรียนทำต่อไปให้สำเร็จเนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน
- 8) แบบฝึกที่กำหนดให้นักเรียนเก่ง นักเรียนปานกลาง และนักเรียนอ่อน นั้นควรยากง่ายต่างกัน แต่ถ้าหากให้แบบฝึกอย่างเดียวกันก็ควรพิจารณาด้านคุณภาพของแบบฝึกให้แตกต่างกัน หรือให้นักเรียนที่เรียนอ่อนมีเวลาทำมากกว่า
- 9) การสร้างแบบฝึกเพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ต้องให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องที่สุด ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการในการนำไปใช้

4.2.5 ฉวีวรรณ กীরติกร (2545: 11-12) กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

- 1) แบบฝึกที่สร้างขึ้นนั้นสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ ของนักเรียน นักเรียนที่เริ่มเรียนมีประสบการณ์น้อยจะต้องสร้างแบบฝึกที่น่าสนใจ และ จูงใจ แบบฝึกเริ่มจากข้อที่ง่ายไปหายาก เพื่อให้ นักเรียนมีกำลังใจทำ
- 2) ให้แบบฝึกที่ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการฝึก และต้องมีเวลาเตรียมการไว้ล่วงหน้าอยู่เสมอ
- 3) แบบฝึกควรมุ่งส่งเสริมนักเรียนแต่ละกลุ่ม ตามความสามารถที่แตกต่างกัน
- 4) แบบฝึกแต่ละชุดควรมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจ หรือมีตัวอย่างแสดงวิธีทำจะช่วยให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น
- 5) แบบฝึกจะต้องถูกต้อง ครูจะต้องพิจารณาให้ดีอย่าให้มีข้อผิดพลาดได้
- 6) แบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อให้ นักเรียนได้แนวคิดที่กว้างไกล

4.2.6 กุศยา แสงเดช (2545: 13-14) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เน้นสื่อการสอนในลักษณะเอกสารแบบฝึกเป็นสำคัญ การสร้างแบบฝึกควรให้มีความสมบูรณ์ที่สุด ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบและกลวิธีในการนำไปใช้ เป็นเทคนิคของแต่ละคน ดังนี้

- 1) ระลึกเสมอว่านักเรียนต้องศึกษาเนื้อหาก่อนใช้แบบฝึก
- 2) ในแต่ละแบบฝึกอาจมีเนื้อหาสรุปย่อหรือหลักเกณฑ์ให้นักเรียนได้ศึกษาทบทวนก่อน
- 3) ควรสร้างแบบฝึกให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ที่ต้องการ ไม่ยากและง่ายจนเกินไป
- 4) คำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักเรียน ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความแตกต่างของนักเรียน

5) ควรศึกษาแนวทางการสร้างแบบฝึกให้เข้าใจก่อนการสร้างแบบฝึก อาจนำหลักการของผู้อื่น นำทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาหรือนักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา

6) ควรมีคู่มือการใช้แบบฝึก เพื่อให้ผู้สอนคนอื่นนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง หากไม่มีคู่มือควรมีคำชี้แจงขั้นตอนการใช้ที่ชัดเจน แนบในแบบฝึกด้วย

7) การสร้างแบบฝึก ควรพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละเนื้อหาวิชา รูปแบบแตกต่างกันตามสภาพการณ์

8) การออกแบบ แบบฝึกควรมีหลากหลาย ไม่ซ้ำซาก ไม่มีรูปแบบเดียว เพราะจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ควรมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะอย่างกว้างขวาง และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

9) การใช้ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญช่วยให้แบบฝึกน่าสนใจ และมีการพักสายตาของนักเรียนด้วย

10) การสร้างแบบฝึกหากให้สมบูรณ์ครบถ้วนควรสร้างในลักษณะเอกสารประกอบ การสอน

11) แบบฝึกต้องมีความถูกต้องอย่าให้มีข้อผิดพลาด

12) คำสั่งในแบบฝึกเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำความเข้าใจของผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จ คำสั่งต้องสั้น กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย ไม่ทำให้นักเรียนสับสน

13) การกำหนดเวลาในการใช้แบบฝึกในแต่ละชุด ควรให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความสนใจของผู้เรียน

14) กระดาษที่ใช้ ควรมีคุณภาพเหมาะสม มีความเหนียวและทนทาน ไม่เปราะบาง หรือขาดง่ายเกินไป

4.2.7 วรินทรา วัชรสิงห์ (2537: 11-12) ได้เสนอเทคนิคในการสร้างแบบฝึก ไว้ดังนี้

1) เทคนิคการยกตัวอย่าง คือผู้สอนควรยกตัวอย่างง่าย ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้รวดเร็วและถูกต้อง ครูควรยกตัวอย่างประกอบหลาย ๆ แบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและเข้าใจมากยิ่งขึ้น โดยอาจยกตัวอย่างคำจากสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน

2) เทคนิคการใช้วัสดุประกอบการทำแบบฝึก มีดังนี้

2.1) ให้นักเรียนช่วยทำวัสดุประกอบการเรียน ในการทำแบบฝึก ผู้สอนควรจะให้นักเรียนช่วยทำวัสดุประกอบการเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะทางกาย และทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2.2) ผู้สอนรู้จักเลือกใช้วัสดุจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งหาได้ไม่ยากนัก และควรเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหา

2.3) ผู้สอนรู้จักเลือกใช้วัสดุประกอบการเรียนที่หาง่าย และประหยัด เพื่อให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจและสังคม วัสดุที่ใช้ไม่จำเป็นต้องหายาก และราคาแพง เพราะเราใช้วัสดุประกอบการเรียน ก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเกิดมโนคติที่ขึ้น

3) เทคนิคการสร้างและการใช้ภาพประกอบการเรียน มีดังนี้

3.1) การใช้ภาพลายเส้นง่าย ๆ ผู้สอนควรจะฝึกการเขียนลายเส้นง่าย ๆ เพราะเมื่อเรียนไป วาดภาพไปก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น ยิ่งการทำแบบฝึก ถ้ามีรูปภาพประกอบด้วยแล้วจะยิ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายและเพลิดเพลิน

3.2) การใช้ภาพสำเร็จรูปประกอบการสอน ผู้สอนบางคนไม่สามารถวาดภาพ ลายเส้นได้ ก็อาจใช้ภาพสำเร็จรูปที่ตัดมาจากหนังสือ วารสาร คอมพิวเตอร์ การเตรียมภาพประกอบการสอนล่วงหน้า จะทำให้ประหยัดเวลาในการอธิบาย

4) เทคนิคในด้านนันทนาการ

4.1) การใช้เพลงประกอบการสอนและการทำแบบฝึก จะช่วยกล่อมเกลาลดใจทำให้เด็กเรียนไม่เคร่งเครียดจนเกินไป และสามารถใช้เวลาที่รอนั้นมาตอบคำถามในแบบฝึกได้

4.2) การใช้คำประพันธ์ประเภทร้อยกรอง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการทำแบบฝึกได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ สามารถนำมาตอบคำถามต่าง ๆ ในการทำแบบฝึกได้

4.3) การใช้เกมประกอบ ผู้ที่เป็นครูควรที่จะศึกษาทั้งเกมที่ใช้ประกอบการสอนในห้องเรียน เกมลับสมองทั่วไป เกมที่ใช้ประกอบการสอนในห้องเรียนนั้น มักจะเป็นเกมที่สั้นและง่ายใช้เวลาสั้น

จากแนวทางในการสร้างแบบฝึกที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างแบบฝึกให้มีประสิทธิภาพ เหมาะที่จะนำไปใช้นั้น ผู้สร้างแบบฝึกจะต้องคำนึงถึง พัฒนาการของผู้เรียน สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ เหมาะสมกับเวลา ความสนใจ สอดคล้องและครอบคลุมเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการฝึก เนื้อหาของแบบฝึก เป็นเรื่องที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว แบบฝึกแต่ละชุดควรมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ มีรูปแบบที่น่าสนใจ สีสวย ชวนใจนักเรียน ใช้ภาพประกอบและ มีการฝึกเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

4.3 ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกเพื่อให้ได้แบบฝึกที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ได้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนี้

4.3.1 สุวิทย์ มูลคำ และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550: 65) กล่าวว่า iva การจะสร้างแบบฝึกที่ดีและสามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ควรปฏิบัติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2) ศึกษารายละเอียดในหลักสูตรเพื่อวิเคราะห์ปัญหา จุดประสงค์แต่ละกิจกรรม

3) พิจารณาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากข้อ 1 โดยการสร้างแบบฝึกและเลือกเนื้อหาที่จะสร้างแบบฝึก นั้นว่า จะทำเรื่องใดบ้าง กำหนดไว้เป็นโครงเรื่อง

4) ศึกษารูปแบบการสร้างแบบฝึก จากเอกสารตัวอย่าง

5) ออกแบบแบบฝึก แต่ละชุดให้มีรูปแบบที่หลากหลายน่าสนใจ

6) ลงมือสร้างแบบฝึก ในแต่ละชุด พร้อมทั้งข้อทดสอบก่อนและหลังเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

- 7) ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
- 8) นำไปทดลองใช้ แล้วบันทึกผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
- 9) ปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
- 10) นำไปใช้จริงและเผยแพร่ต่อไป

4.3.2 วัลย์ มาศจรัส (2550: 20) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกไว้ ดังนี้

- 1) ศึกษาเนื้อหาสาระสำหรับการจัดทำแบบฝึก
- 2) วิเคราะห์เนื้อหาสาระโดยละเอียด เพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการจัดทำ
- 3) ออกแบบการจัดทำแบบฝึก ตามจุดประสงค์
- 4) สร้างแบบฝึก และส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น แบบทดสอบก่อนฝึก บัตรคำสั่ง

ขั้นตอนกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ แบบทดสอบหลังฝึก

- 5) นำแบบฝึก ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ปรับปรุงพัฒนาให้สมบูรณ์

4.3.3 กุศยา แสงเดช (2545: 14-15) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก ดังนี้

1) ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากเป็นไปได้ควรศึกษาความต่อเนื่องของปัญหาในทุกระดับชั้น เช่น การหาเป็นปัญหาทุกระดับชั้นหรือไม่

2) วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหา หรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและบัตรฝึกหัด

3) พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร ในแต่ละแบบฝึกประกอบด้วยอะไรบ้าง

- 4) สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบ ดังนี้

- 4.1) แบบทดสอบเชิงสำรวจ
- 4.2) แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง
- 4.3) แบบทดสอบวัดความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอน
- 4.4) แบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา หรือทักษะที่วิเคราะห์

ไว้ในขั้นตอนที่ 2

5) สร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะย่อย แต่ละทักษะในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบ ขนาดของบัตรพิจารณาตามความเหมาะสม

6) สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติม เมื่อนำบัตรฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

7) สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้าเพื่อใช้บันทึกผลการทดลองหรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอนเป็นเรื่องเพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

8) นำแบบฝึกไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึกคุณภาพของแบบทดสอบ

- 9) ปรับปรุงแก้ไข

10) รวบรวมเป็นชุด จัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

4.3.4 หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 145) ได้แนะนำขั้นตอนการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

1) สำรวจปัญหาและความต้องการ เมื่อจัดกิจกรรมการสอนแล้ว ผู้สอนย่อมทราบดีว่าการสอนประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ควรรวบรวมปัญหาที่พบและความจำเป็นในการแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาการสอนในแต่ละวัตถุประสงค์

2) ผู้สอนควรกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อตอบคำถามที่ว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไร และนักเรียนจะได้อะไร

3) ศึกษาขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้าง ได้แก่ ศึกษาจิตวิทยาของเด็ก และจิตวิทยาการเรียนการสอน รูปแบบของการสร้างแบบฝึก ศึกษาเนื้อหาวิชา ศึกษาลักษณะของแบบฝึก

4) คัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม และจัดทำรูปเล่ม

5) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องว่ามีความตรงทางด้านเนื้อหา และการใช้ภาษาหรือไม่

4.3.5 ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบฝึก จากนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา แล้วนำมาปรับใช้กับการสร้างแบบฝึกการอ่านคำที่ประสมด้วยสระเดี่ยว ดังนี้

1) กำหนดเนื้อหาในการสร้างแบบฝึก

2) กำหนดจุดประสงค์ในการฝึก

3) สร้างแบบทดสอบ

4) ออกแบบกิจกรรมในแบบฝึก

5) สร้างแบบบันทึกในการฝึก

6) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

7) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

8) นำแบบฝึกไปใช้

4.4 ส่วนประกอบของแบบฝึก

4.4.1 กุศยา แสงเดช (2545: 15) ระบุถึงส่วนประกอบของแบบฝึกควรมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1) คู่มือการใช้แบบฝึก เป็นเอกสารสำคัญประกอบการใช้แบบฝึกว่า ใช้เพื่ออะไร และมีวิธีการใช้อย่างไร เช่น ใช้เป็นงานฝึกทำยบทเรียน ใช้เป็นการบ้าน ใช้ซ่อมเสริม ควรประกอบด้วย

1.1) ส่วนประกอบของแบบฝึก จะระบุไว้ในแบบฝึกนี้มีทั้งหมดกี่ชุด อะไรบ้าง และมีส่วนประกอบอื่น ๆ หรือไม่ เช่น แบบทดสอบ หรือแบบบันทึกผลการประเมิน

1.2) สิ่งที่ครูหรือนักเรียนต้องเตรียม จะเป็นการบอกให้ครูหรือนักเรียนเตรียมตัวให้พร้อมล่วงหน้า

1.3) จุดประสงค์ในการใช้แบบฝึก

1.4) ในการใช้บอกเป็นข้อ ๆ ตามลำดับการใช้และอาจเขียนในรูปแบบการสอนหรือแผนการสอนจะชัดเจนยิ่งขึ้น

1.5) เฉลยแบบฝึกในแต่ละชุด

2) แบบฝึก เป็นสื่อที่สร้างขึ้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวร
มีส่วนประกอบดังนี้

- 2.1) ชื่อแบบฝึกในแต่ละชุดย่อย
- 2.2) จุดประสงค์
- 2.3) คำสั่ง
- 2.4) ตัวอย่าง
- 2.5) แบบฝึก
- 2.6) ภาพประกอบ
- 2.7) ข้อทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
- 2.8) แบบประเมินบันทึกผลการใช้

3) จากการศึกษาส่วนประกอบของแบบฝึก ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในการ
สร้างแบบฝึกการอ่านคำ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยกำหนดส่วนประกอบของ
แบบฝึก ดังนี้

- 3.1) คำชี้แจงในการใช้แบบฝึก
- 3.2) คำแนะนำในการใช้แบบฝึกสำหรับครูและนักเรียน
- 3.3) เนื้อหา
- 3.4) กิจกรรมในแบบฝึก แต่ละแบบฝึกประกอบด้วยกิจกรรมย่อย จำนวน
- 3.5) ข้อทดสอบหลังการฝึก
- 3.6) แบบประเมินบันทึกผลการใช้

4 กิจกรรม

4.5 รูปแบบของแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึก เราจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจถึงรูปแบบของแบบฝึก เพื่อให้
แบบฝึกนั้น สอดคล้องความต้องการของนักเรียน ให้มากที่สุด ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงรูปแบบของ
แบบฝึกไว้ดังนี้

4.5.1 สมเดช สีแสง และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2543: 95-96) กล่าวว่า รูปแบบ
ของแบบฝึกควรหลากหลาย เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ไม่อยากทำ และได้เสนอรูปแบบของ
แบบฝึก 5 แบบ คือ

1) แบบถูกผิด เป็นแบบฝึกที่เป็นประโยคบอกเล่าให้นักเรียนอ่านแล้วเลือก
ใส่เครื่องหมายถูกหรือผิดตามดุลยพินิจของนักเรียน

2) แบบจับคู่ เป็นแบบฝึกที่ประกอบด้วยคำถามหรือตัวปัญหาซึ่งเป็นตัวยืน
ไว้ในสมุดขั้วมือโดยมีที่ว่างไว้หน้าข้อ เพื่อให้นักเรียนเลือกหาคำตอบที่กำหนดไว้ในสมุดขั้วมือมา
จับคู่กับคำถามให้สอดคล้องกัน โดยใช้หมายเลขคำตอบไปวางไว้ ที่ว่างหน้าข้อความหรือจะใช้โยง
เส้นก็ได้

3) แบบเติมคำหรือเติมข้อความ เป็นแบบฝึกที่มีข้อความไว้ให้ แต่จะเว้น
ช่องว่างไว้ให้นักเรียนเติมคำหรือข้อความที่ขาดหายไป ซึ่งคำหรือข้อความที่นำมาเติม อาจให้เติมอย่าง
อิสระ หรือกำหนดตัวเลือกให้เติมก็ได้

4) แบบหลายตัวเลือก เป็นแบบฝึกเชิงแบบทดสอบ โดยมี 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นคำถาม ซึ่งจะต้องเป็นประโยคคำถามที่สมบูรณ์ชัดเจน ส่วนที่ 2 เป็นตัวเลือก คือคำตอบซึ่งอาจมี 3-4 ตัวเลือกก็ได้ ตัวเลือกทั้งหมดจะมีตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุดเพียงตัวเดียว ส่วนที่เหลือเป็นตัวลวง

5) แบบอัตนัย คือ ความเรียงเป็นแบบฝึกที่มีตัวคำถาม นักเรียนเขียนบรรยายตอบอย่างเสรี ไม่จำกัดคำตอบ แต่จำกัดในเรื่องเวลา อาจใช้ในรูปของคำถามทั่วไป หรือเป็นคำสั่งให้เขียนเรื่องราวต่าง ๆ ก็ได้

5. ประโยชน์ของแบบฝึก

นักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึก ไว้ ดังนี้

5.1 สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550: 53-54) กล่าวว่า แบบฝึกมีประโยชน์มากมาย ดังนี้

- 5.1.1 ทำให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น เพราะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
- 5.2.2 ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน
- 5.2.3 ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลของตนเองได้
- 5.2.4 ฝึกให้นักเรียนทำงานตามลำพัง โดยมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
- 5.2.5 ช่วยลดภาระครู
- 5.2.6 ช่วยให้นักเรียนฝึกฝนได้อย่างเต็มที่
- 5.2.7 ช่วยพัฒนาความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 5.2.8 ช่วยเสริมทักษะให้คงทน ซึ่งลักษณะการฝึกเพื่อช่วยให้เกิดผลดังกล่าวนี้ได้แก่

- 1) ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนเรื่องนั้น ๆ
- 2) ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
- 3) เน้นเฉพาะเรื่องที่ผิด

5.2.9 เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง

5.2.10 ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเอง

5.2.11 ช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจน

5.2.12 ประหยัดค่าใช้จ่าย แรงงานและเวลาของครู

5.2 ถวัลย์ มาศจรัส (2550: 21) กล่าวว่า แบบฝึกให้ประโยชน์ ดังนี้

5.2.1 เป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน

5.2.2 นักเรียนมีสื่อไว้สำหรับฝึกทักษะด้านการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ และการเขียน

5.2.3 เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียน

5.3 นิลาภรณ์ ธรรมวิเศษ (2546: 13) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะทางภาษา ได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ทำให้ครูลดภาระการสอนลงได้ ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ และเพิ่มความมั่นใจในการเรียน

จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า แบบฝึกหัดก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อครูและนักเรียน มากมาย กล่าวคือแบบฝึกหัดทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น สามารถพัฒนาความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเสริมทักษะให้คงทน เพิ่มความมั่นใจในการเรียนทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ และประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะทางภาษา นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้งช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก

6.1 มุทิตา แก้วคำแสน (2553: 115) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการอ่านและการเขียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลคะแนนด้านการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน

6.2 อุบลรัตน์ นานาผล (2551: 50) ได้ศึกษา เกี่ยวกับการใช้แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสำหรับ ผู้พิการเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านพยัญชนะ ก – ฮ และแบบฝึกทักษะการอ่านสระเสียงยาว ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะทางการอ่านหลังเรียนสูงขึ้นเกินเกณฑ์ที่กำหนด

6.3 รุ่งทิพย์ แก้วมณีชัย (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถในการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ ผลการศึกษา พบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 84.25/84.69 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.71 ซึ่งหมายความว่า แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น ร้อยละ 71.30 นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.01

6.4 ศศิพิมพ์ ศรีกิจ (2551: 4) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะ จากการเขียนแบบควบคุมไปสู่การเขียนแบบอิสระสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษจากการเขียนแบบควบคุมไปสู่การเขียนแบบอิสระ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 72.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 65.00

6.5 กัญญา ยี่ดวง (2550: 52) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับคาบเส้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการเขียนสะกดคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับคาบเส้น ก่อนและหลังการทดลอง มีความแตกต่างกัน คือคะแนนก่อนการทดลองได้คะแนน ร้อยละ 30 และหลังการทดลอง ได้คะแนนร้อยละ 85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

6.6 เขมิกา หอปลาด (2550: 75) ได้สร้างแบบฝึกการอ่านด้วยภาพเพื่อพัฒนาความคงทนในการจำคำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับพอเรียนได้ ผลการใช้แบบฝึก พบว่า

กรณีศึกษามีพัฒนาการในการอ่านคำสูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 90 และมีความคงทนในการจำคำมากกว่า โดยจำคำ 10 คำ ได้ถึง 7 วัน

6.7 จินดา อุ๋นทอง (2549: 73) ได้สร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน สำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นเมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนแล้ว สามารถช่วยให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่านมีพัฒนาการทางการอ่านสูงขึ้น

6.8 วีรนุช สมยอม (2548: 43) ศึกษาการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านสำหรับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ภายหลังจากใช้แบบฝึกทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านโดยใช้แบบฝึก หรือแบบฝึกทักษะ พบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เมื่อได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะจะมีความสามารถทางการอ่านสูงขึ้น ดังนั้นแบบฝึกที่สร้างขึ้นอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามหลัก การสร้างแบบฝึก น่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพด้านการอ่านของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้

